

Quickscan Natuurwetgeving | Waterstofnetwerk Noord- Nederland

**Additionele afsluiterschema's | Groningen
N.V. Nederlandse Gasunie**

15 december 2023 - Public

DOCUMENTCODE GASUNIE
WNN-ARC-OMG-GEN-ECO-005

STATUS
Definitief

Contactpersoon

ARCADIS

Arcadis Nederland B.V.
Postbus 220
3800 AE Amersfoort
Nederland

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Leeswijzer	6
2	Projectgebied en ingreep	7
2.1	Huidige situatie	7
2.2	Voorgenomen ingreep	8
2.3	Afbakening effecten	9
2.3.1	Aantasting en/of verlies van leefgebieden of groeiplaatsen	9
2.3.2	Doden en verwonden	9
2.3.3	Mechanische effecten	9
2.3.4	Optische verstoring	9
2.3.5	Geluid	10
2.3.6	Licht	10
2.3.7	Verdroging	10
2.3.8	Vermesting en verzuring	10
2.4	Samenvatting afbakening	11
3	Wet natuurbescherming	12
3.1	Natura 2000-gebieden	12
3.1.1	Ligging en effectbeschrijving	12
3.1.2	Effectbeoordeling	13
3.1.3	Deelconclusie gebiedsbescherming	13
3.2	Soortbescherming	14
3.2.1	Methode	14
3.2.2	Aanwezigheid beschermde soorten	14
3.2.3	Effectbeschrijving	24
3.2.4	Toetsing	26
3.2.4.1	Beschermingscategorieën relevante soorten	26
3.2.4.2	Overtreding verbodsbepalingen	26
3.2.5	Vervolg	28
3.2.5.1	Mitigerende maatregelen	28
3.2.5.2	Zorgplicht	34
3.2.5.3	Fysieke inspecties	34
3.2.5.4	Soortgericht onderzoek	34
3.2.6	Deelconclusie	36

4	Natuurnetwerk Nederland	41
4.1	Methode	41
4.2	Ligging	41
4.3	Effectbepaling	41
4.4	Conclusie	42
5	Conclusies en vervolgstappen	43
5.1	Wet natuurbescherming	43
5.1.1	Gebiedsbescherming	43
5.1.2	Soortenbescherming	43
5.2	Natuurnetwerk Nederland	44
6	Referenties	45
	Colofon	64

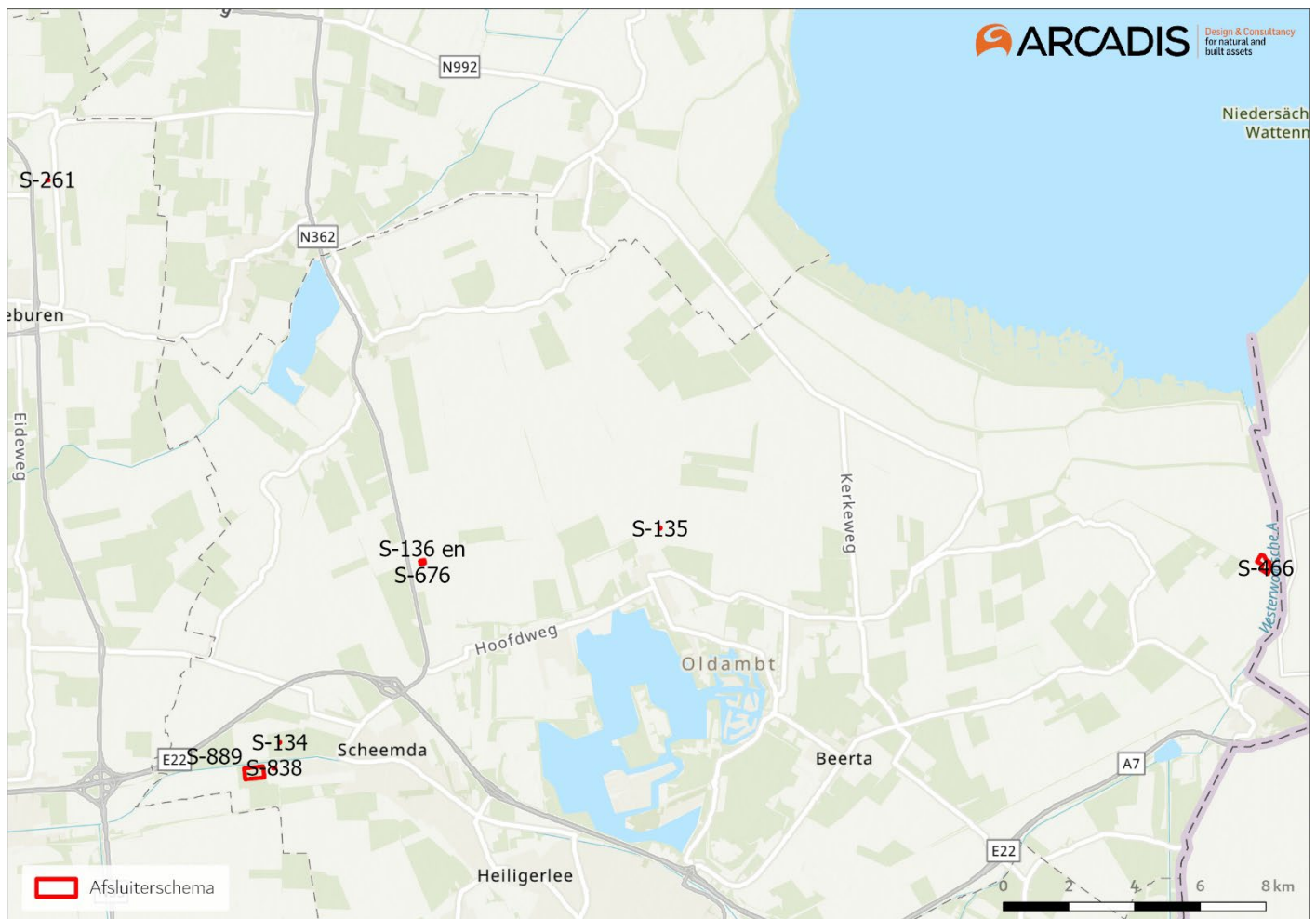
1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Gasunie werkt aan een nationaal waterstofnetwerk dat vraag naar en aanbod van waterstof verbindt. Het project bestaat uit nieuw aan te leggen leidingen en bestaande om te bouwen leidingen en afsluiterschema's van een ondergronds waterstofnetwerk in Noord-Nederland. Door de voorgenoemde ingreep is mogelijk sprake van negatieve effecten op beschermde soorten, kwalificerende waarden van Natura 2000-gebieden (beiden Wet natuurbescherming) of effecten op wezenlijke kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Zie Bijlage A (Wnb) en Bijlage B (NNN) voor een beschrijving van het wettelijk kader van deze soort- en gebiedsbescherming.

Gasunie heeft Arcadis gevraagd om voor bovengenoemde ontwikkeling een quickscan op te stellen om eventuele negatieve effecten op beschermde soorten en gebieden en benodigde vervolgstappen in het kader van de Wnb in beeld te brengen. De resultaten van de quickscan zijn ter onderbouwing van het MER en het projectbesluit, alsmede een eventuele vergunnings- of ontheffingsaanvraag op grond van de Wnb.

Deze quickscan onderzoekt onderdelen van dit netwerk in Groningen. De werkzaamheden betreffen acht afsluiterschema's in de buurt van Tjuchem (S-261), Scheemda (S-134, S-838 en S-889), Midwolda (S-136, S-676 en S-135) en Oude Statenzijl (S-466). Alle werkzaamheden vinden plaats op al bestaande afsluiterschema's. De locaties van de voorgenoemde werkzaamheden zijn aangegeven in Figuur 1-1. Deze quickscan richt zich alleen op de acht bovengenoemde locaties. Overige werkzaamheden voor Waterstofnetwerk Noord-Nederland zijn door Arcadis onderzocht in andere quickscans (WNN-ARC-OMG-GEN-ECO-001 d.d. 11-11-2022, Arcadis 2022; WNN-ARC-OMG-GEN-ECO-004 d.d. 23-03-2023, Arcadis 2023).

Figuur 1-1 Afsluiterschema's waar voorgenoemde werkzaamheden plaatsvinden.

1.2 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk is een beschrijving van het projectgebied in de huidige situatie opgenomen, evenals een beschrijving van de voorgenomen ingreep. Hoofdstuk 3 betreft de Wnb¹, hierin is een beschrijving van de ligging en effecten op Natura 2000-gebieden opgenomen, evenals een beschrijving van aanwezigheid van beschermde soorten met effectbeschrijving en toetsing. In hoofdstuk 4 is beschreven waar het NNN is gelegen en of sprake is van negatieve effecten.

Bijlage A beschrijft het wettelijk kader van de Wnb, in Bijlage B is het kader van het NNN beschreven, in Bijlage C zijn kaarten opgenomen en Bijlage D bevat een impressie van het projectgebied.

¹ Dit rapport is opgesteld toen de Wnb nog in werking was. Per 1 januari 2024 gaat de Wnb op in de Omgevingswet. Voor de (ecologische) inhoud van deze quickscan en de conclusies ten aanzien van benodigde vervolgonderzoek heeft dit echter geen gevolgen.

2 Projectgebied en ingreep

2.1 Huidige situatie

De om te bouwen afsluiterschema's liggen op verschillende, bestaande Gasunie terreinen in Groningen. In het kader van de ombouw worden bij de genoemde afsluiterschema's passtukken geplaatst, daar waar nu een afsluiter zit. Een aantal afsluiterschema's liggen in de buurt van bosschages en watergangen. Anderen zijn omringd door akkerland. Gasunie terreinen zijn betegeld, met gras begroeid, verhard met steenslag of een mix hiervan. In Figuur 2-1 zijn luchtfoto's weergegeven per locatie.

Figuur 2-1 Luchtfoto's per projectgebied. V.l.n.r. afsluiterschema's S-134, S-135, S-136 & S-676, S-261, S-466, S-838, en S-889.

2.2 Voorgenomen ingreep

Voornemen

De voorgenomen werkzaamheden bestaan in het kader van de ombouw uit het plaatsen van passtukken (daar waar nu een afsluiter zit) op de afsluiterschema's op Gasunie terreinen in Groningen. Deze worden aangelegd door middel van open ontgravingen. Dit zal plaatsvinden op deels verharde en deels onverharde Gasunie terreinen. De gemiddelde uitvoeringsduur van de werkzaamheden zal ongeveer twee tot drie weken per locatie zijn.

Werkzaamheden

Voor het plaatsen van passtukken (daar waar nu de afsluiter zit) op deze afsluiterschema's moet de gasstroom onderbroken worden. Maatregelen worden getroffen om gastransport via andere leidingen in stand te houden. Waar nodig worden restanten gas afgeblazen. Na het aanbrengen van de passtukken wordt de leiding weer aangesloten op het gastransportnet. De werkzaamheden blijven voor zover bekend binnen de Gasunie terreinen. Het is onbekend wat de oppervlakte van de open ontgraving is. Tijdens de werkzaamheden zullen sloten niet gedempt worden en bomen en struiken niet gekapt/gesnoeid worden. Het is mogelijk dat er rijplaten gebruikt worden. Deze worden binnen de hekken van de Gasunie terreinen geplaatst. Bij de locaties zal voor twee tot drie weken tijdelijke bemaling worden toegepast.

Planning

De uitvoering staat globaal gepland tussen 2024 en 2027.

2.3 Afbakening effecten

Door het uitvoeren van de werkzaamheden kunnen op verschillende manieren effecten optreden op beschermde soorten en/of gebieden. Er treden geen effecten op tijdens de gebruiksfase van de afsluiterschema's, maar mogelijk wel tijdens de uitvoering van de werkzaamheden tijdens de aanleg van de afsluiterschema's. Deze effecten kunnen voortduren (na-ijlen) tot na het afronden van de werkzaamheden (bijvoorbeeld de hersteltijd van het gebied). In de afbakening van de effecten wordt een buffer van 25 meter rondom het projectgebied aangehouden. Binnen deze buffer kan tijdelijke aantasting van leefgebied plaatsvinden (met uitzondering van vergraving). Er wordt uitgegaan van tijdelijke bemaling op elke locatie. Het projectgebied en de buffer worden hieronder genoemd als werkgebied.

Van versnippering is door aard en omvang van de ingreep geen sprake. Heiwerkzaamheden zijn niet aan de orde. Trillingen, die ontstaan door de werkzaamheden, zijn daardoor zeer beperkt in omvang en reikwijdte, waardoor deze niet doorwerken op soorten. Vernatting is uitgesloten en watertoevoer is niet van toepassing. De overige effecten, die wel van toepassing kunnen zijn, worden in onderstaande paragrafen besproken.

2.3.1 Aantasting en/of verlies van leefgebieden of groeiplaatsen

Onder (tijdelijke) aantasting of (permanent) verlies van leefgebieden, verblijfplaatsen of groeiplaatsen vallen de gevolgen van betreding, vergraving, insporing van de bodem door zwaar verkeer, et cetera, die optreden ten gevolge van menselijke activiteiten. Het gaat in alle gevallen om een tijdelijke of permanente fysieke aantasting van groeiplaatsen of leefgebieden, wat ertoe kan leiden dat planten verdwijnen of dieren het leefgebied voor kortere of langere tijd verlaten, dat de reproductie achterblijft om een goede populatie in stand te houden of dat er een toename van sterfte plaatsvindt.

Tijdelijk oppervlakteverlies van leefgebieden en groeiplaatsen treedt overal op waar open ontgraving plaatsvindt en kan eventueel ook optreden op plekken waar zwaar materieel af en aan rijdt en/of rijpalten worden gebruikt. De reikwijdte is tot de begrenzing van het werkgebied.

2.3.2 Doden en verwonden

Onder doden of verwonden vallen effecten door werkzaamheden op dieren met verwonding of doding ter gevolg. Het gaat hierbij in alle gevallen om directe, fysieke effecten op dieren.

Als gevolg van het gebruik van graafmachines en ander materieel voor de werkzaamheden bij het afsluiterschema kunnen aanwezige (beschermde) diersoorten worden gedood of verwond. Dit effect reikt tot de begrenzing van het werkgebied.

2.3.3 Mechanische effecten

Onder mechanische effecten vallen effecten van werkzaamheden, waarbij groeiplaatsen en leefgebied worden vernietigd. Het gaat hierbij in alle gevallen om directe, fysieke effecten. Denk bijvoorbeeld overrijden door machines van vegetaties.

2.3.4 Optische verstoring

Aanwezigheid van mensen en machines kan leiden tot verstoring van diersoorten. Met name vogels van open gebieden en grote zoogdieren zijn hier erg gevoelig voor. Dit kan leiden tot stress en/of vluchtgedrag van individuele dieren, wat ertoe kan leiden dat dieren het leefgebied voor kortere of langere tijd verlaten, dat (bij sterke en langdurige verstoring) de reproductie te ver achterblijft om een duurzame populatie in stand te houden of dat er een toename van sterfte plaatsvindt. Optische verstoring treedt meestal gelijktijdig op met andere vormen van verstoring, waardoor de specifieke oorsprong niet altijd goed te duiden is. Als uitgangspunt voor deze beoordeling is gebruik gemaakt van de verstoringsafstanden van recreatie op land door Krijgsveld et al (2022).

De verstoringsafstand van verschillende vogelsoorten hierbij is maximaal 550 meter. De optische verstoring treedt gedurende de aanlegfase op door gebruik van bouwmaterieel, verkeersbewegingen en menselijke bewegingen.

Over de dosis-effect relatie van optische verstoring op andere soort(groep)en dan vogels is nog maar weinig bekend. Hier zijn nauwelijks gekwantificeerde gegevens van beschikbaar. Dat aanwezigheid van niet natuurlijke elementen ook op andere soorten een negatief effect heeft, is wel aannemelijk.

2.3.5 Geluid

Verstoring door geluid treedt alleen in de aanlegfase op door gebruik van bouw materieel en vrachtverkeer, werkzaamheden en het afblazen van gas. Door onderzoekers is een literatuuronderzoek uitgevoerd naar het effect van aanwezigheid van mensen en recreatie op vogels (Krijgsveld et al., 2022). De variatie in waargenomen verstoringsafstanden is voor veel soorten groot. Voor soorten van open gebieden (onder andere zeevogels, steltlopers en weidevogels) worden afstanden tot boven de 500 meter genoemd met een mediaan van rond de 300 meter (Jongbloed et al., 2011). Voor soorten van gesloten gebieden (bos) is de afstand aanzienlijk kleiner, maar eveneens sterk variabel. Voor de huidige activiteit in open gebied wordt een worst case verstoringscontour van 500 meter aangehouden voor vogels. Voor andere soortgroepen zijn niet exacte verstoringsafstanden bekend. Om deze reden wordt deze afstand wordt ook voor overige soortgroepen aangehouden.

Verstoring door geluid kan leiden tot verstoring van diersoorten, waardoor een deel van het leefgebied tijdelijk niet gebruikt wordt. Ook hiervoor geldt dat dit optreedt in de aanlegfase door gebruik van bouw materiaal en vrachtverkeer, werkzaamheden en het afblazen van gas. De reikwijdte ligt binnen en buiten de begrenzing van het projectgebied en is afhankelijk van het landschap (open of gesloten) en de aanwezigheid van andere bronnen van geluid en trillingen, zoals snelwegen en industrieterreinen. Voor geluid en trillingen zijn weinig absolute getallen bekend voor verstoringsafstanden, omdat dit per type geluid verschilt. Beredeneerd is dat de grenswaarden van de verstoring van vogels op 42 dB(A) ligt (Garniel et al., 2007; Reijnen et al., 1997; Sierdsema & Foppen, 2014). Gezien de aard van de werkzaamheden kan in deze situatie uit worden gegaan dat het effect van optische verstoring maatgevend is.

2.3.6 Licht

Net als bij optische verstoring en geluid geldt voor licht dat dit kan leiden tot verstoring van diersoorten. Met name vleermuizen, vogels en amfibieën zijn gevoelig voor verstoring door verlichting (Cora de Leeuw, 2017). Over het algemeen wordt gesteld dat een toename van verlicht oppervlak leidt tot een afname van de kwaliteit van het gebied als leefgebied voor soorten (verhoogde kans op predatie, afname voedselbeschikbaarheid, ongeschikt raken mitigatieroutes en vaste rust- en verblijfplaatsen). Of deze afname in kwaliteit ook daadwerkelijk een effect heeft op de gunstige staat en de populatie hangt af van de specifieke situatie (wat wordt verlicht, met welke intensiteit en wanneer).

Gedurende de uitvoering van de werkzaamheden kunnen effecten van licht optreden wanneer werkzaamheden 's nachts plaatsvinden of wanneer het werkterrein in het kader van de veiligheid 's nachts verlicht wordt. Gezien de aard van de werkzaamheden is het aannemelijk dat de effecten van verstoring door licht niet verder zullen reiken dan de optische verstoring.

2.3.7 Verdroging

Verdroging kan optreden als gevolg van lagere grondwaterstanden en/of afnemende kwel. Als gevolg hiervan kan een vochttekort ontstaan bij grondwaterafhankelijke vegetaties. Daarnaast treden er veranderingen op, doordat de aard en de beschikbaarheid van voedingsstoffen verandert. Doordat de doorluchting van de bodem toeneemt, wordt er meer organisch materiaal afgebroken. Op deze manier kan verdroging tevens tot vermesting leiden. Door langdurige verdroging kan een gebied ongeschikt worden voor de voorkomende planten en dieren en zo leiden tot een verandering in de soortensamenstelling en uiteindelijk de aanwezige habitat. Verdroging kan, als gevolg van toegenomen voedselbeschikbaarheid, ook tot verdichting van de vegetatie leiden.

Als gevolg van tijdelijke bemalingen in het projectgebied kan verdroging optreden op aanwezige plantensoorten. Dit effect treedt op bij open ontgraving. Uitgangspunt voor de beoordeling is dat de effecten enkel lokaal optreden, omdat het water in de directe omgeving wordt teruggepompt.

2.3.8 Vermesting en verzuring

Stikstofdepositie leidt tot vermesting (verrijking) van ecosystemen via de lucht (droge en natte neerslag van ammoniak en stikstofoxiden). De groei in veel natuurlijke landecosystemen, zoals bossen, vennen, duinen en heidevelden, wordt gelimiteerd door de beschikbaarheid van stikstof. Het gevolg van stikstofdepositie is dat deze extra stikstof extra groei geeft. Als de stikstofdepositie boven een bepaald kritisch niveau komt, neemt een beperkt aantal plantensoorten sterk toe ten koste van meerdere andere. Hierdoor neemt de biodiversiteit af. Stikstofdepositie kan ook verzurend werken, waarbij bodem en grondwater chemisch van karakter veranderen en waardoor soorten en habitattypen van basische, neutrale en zwak zure omstandigheden kunnen verdwijnen.

De oorspronkelijk aanwezige planten worden daarbij vrijwel geheel verdrongen en/of verdwijnen en er ontstaat dus een ander vegetatietype. In hoeverre en in welke mate effecten door stikstofdepositie optreden, is afhankelijk van lokale factoren als hydrologische conditie, fosforgehalten, zuurgraad en het gevoerde beheer.

Bij de werkzaamheden voor de aanleg van de afsluiterschema's wordt stikstof uitgestoten. In de permante situatie treedt geen stikstofuitstoot op. Effecten in de gebruiksfase kunnen op voorhand uitgesloten worden.

2.4 Samenvatting afbakening

Geconcludeerd wordt dat alle bovengenoemde effecten als gevolg van de werkzaamheden voor de voorgenomen werkzaamheden op voorhand niet uit te sluiten zijn. Of daadwerkelijk sprake is van negatieve effecten en welke gevolgen dit heeft, moet nader beoordeeld worden. In de volgende hoofdstukken zijn middels bureaustudies en een veldbezoek bepaald op welke beschermde gebieden (Natura 2000-gebieden en NNN) en beschermde soorten mogelijk negatieve effecten optreden.

3 Wet natuurbescherming

Onder de Wet natuurbescherming valt de bescherming van Natura 2000-gebieden (hoofdstuk 2 Wnb) en beschermde soorten (hoofdstuk 3 Wnb). In dit hoofdstuk wordt eerst ingegaan op de Natura 2000-gebieden in paragraaf 3.1 en vervolgens op de soortbescherming in paragraaf 3.2. Het wettelijk kader is opgenomen in Bijlage A.

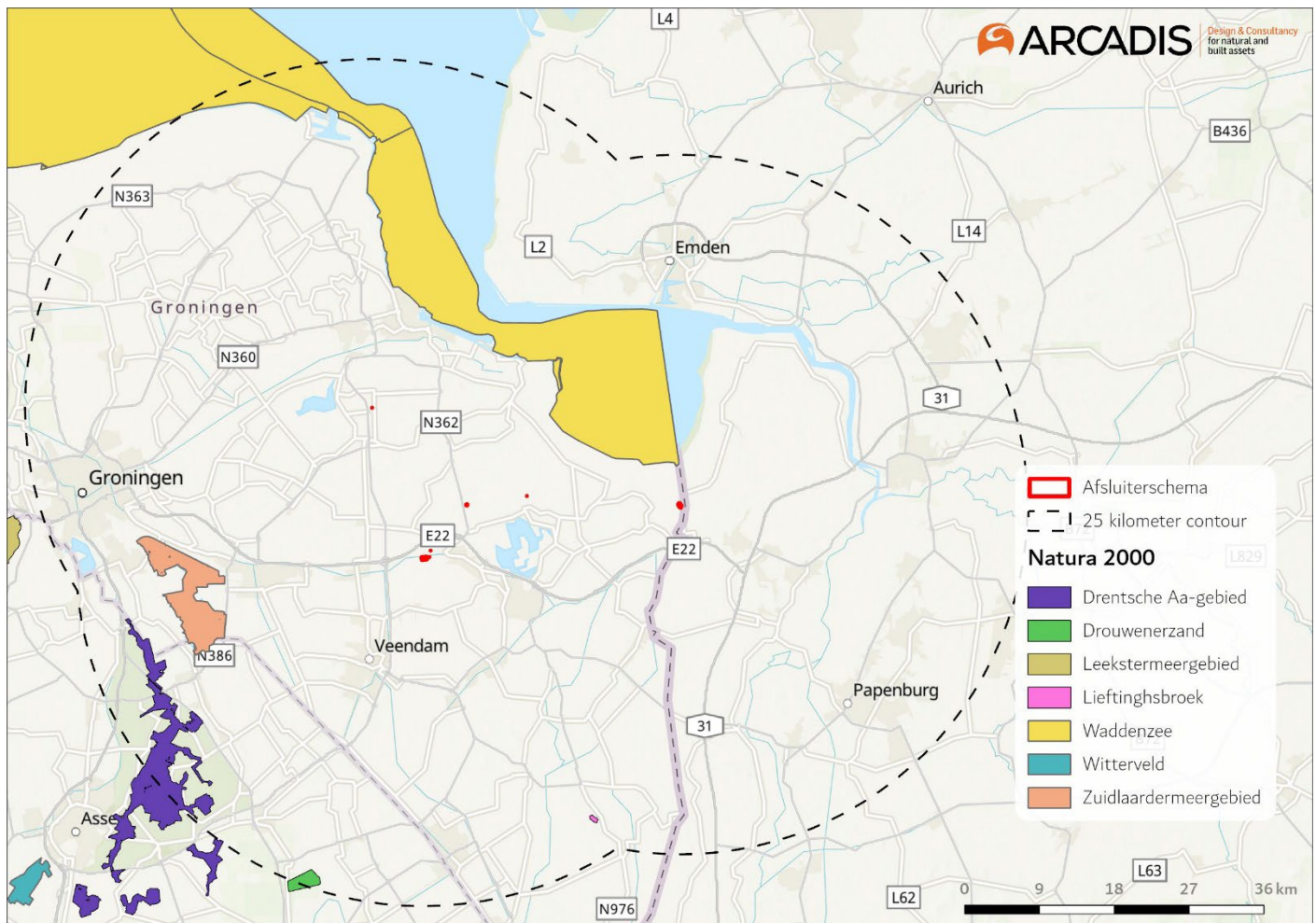
3.1 Natura 2000-gebieden

Op basis van de ligging van het projectgebied ten opzichte van Natura 2000-gebieden en daarnaast de aard van de ingreep is aan de hand van een bureaustudie bepaald of mogelijk sprake is van negatieve effecten als gevolg van het voornemen. Er is een afstand van 25 km gehanteerd, aangezien dit de maximale afstand is die wordt gehanteerd bij stikstofmodelleringen in AERIUS.

3.1.1 Ligging en effectbeschrijving

Gezien de afstand tussen de afsluiterschema's, waar de werkzaamheden worden uitgevoerd, en de Natura 2000-gebieden kunnen directe en indirecte effecten met uitzondering van stikstofdepositie op voorhand met zekerheid worden uitgesloten.

In Natura 2000-gebieden kunnen wel effecten optreden als gevolg van stikstofdepositie, als daar overbelaste stikstofgevoelige habitattypen of leefgebieden van soorten aanwezig zijn. Binnen een afstand van 25 kilometer (de maximale rekenafstand voor projectberekeningen in AERIUS Calculator) ligt een aantal Natura 2000-gebieden: Waddenzee, Zuidlaardermeergebied, Drentsche Aa-gebied, Drouwenerzand en Lieftingsbroek (Figuur 3-1). In het Zuidlaardermeergebied komen geen stikstofgevoelige habitats voor en in de overige gebieden wel. In het deel van de Waddenzee, dat binnen de maximale rekenafstand ligt, zijn die echter niet overbelast. In Lieftingsbroek en de delen van het Drouwenerzand en Drentsche Aa-gebied binnen de maximale rekenafstand komen wel overbelaste habitats voor. Effecten als gevolg van stikstofdepositie kunnen voor die gebieden niet op voorhand niet worden uitgesloten.

Figuur 3-1 Natura 2000-gebieden in de omgeving van het projectgebied. De rode contourlijn laat zien welke (delen van) Natura 2000-gebieden binnen de maximale rekeafstand liggen. Door die (delen van) Natura 2000-gebieden kunnen effecten niet op voorhand met zekerheid worden uitgesloten. In de afbeelding ontbreken de Duitse Natura 2000-gebieden.

3.1.2 Effectbeoordeling

Directe en indirecte effecten (behalve effecten door stikstofdepositie) op Natura 2000-gebieden kunnen op basis van afstand worden uitgesloten.

3.1.3 Deelconclusie gebiedsbescherming

Stikstofeffecten kunnen niet worden uitgesloten voor de Natura 2000-gebieden Drentsche Aa-gebied, Drouwenerzand en Lieftingsbroek. Andere significante gevolgen kunnen wel worden uitgesloten. Om eventuele effecten van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden te bepalen moeten AERIUS-berekeningen gedaan worden. Als daaruit komt dat effecten nog steeds niet uit te sluiten zijn, zijn vervolgstappen noodzakelijk, zoals het opstellen van een Passende beoordeling en het aanvragen van een vergunning Wnb. Als de effecten op basis van de berekeningen uitgesloten kunnen worden, zijn vervolgstappen niet nodig.

3.2 Soortbescherming

3.2.1 Methode

In het kader van de soortenbescherming is door middel van een bureaustudie en veldbezoek inzichtelijk gemaakt welke beschermde soorten per soortgroep mogelijk voorkomen binnen en in de directe omgeving van het projectgebied. Hiervoor is een onderzoeksgebied gehanteerd, bestaande uit het projectgebied inclusief vijf kilometer rondom het projectgebied (totale onderzoeksgebied is hierdoor ongeveer 78,5 km²). Voor de bureaustudie zijn de verspreidingsgegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna (hierna NDFF) aangevuld met de soortinformatie van de landelijke soortenorganisaties.

NDFF-Natuurloket

Het natuurloket van de NDFF geeft toegang tot het uitvoerportaal van de NDFF, waarin alle beschikbare gevalideerde gegevens van organismen in Nederland zijn opgeslagen (NDFF, 2023a). In dit portaal zijn de volgende gegevens opgezocht:

- Vaatplanten: waarnemingen van beschermde plantensoorten uit de periode 2013-2023. Hiervoor zijn de gegevens uit de laatste tien jaar gebruikt, omdat deze soorten minder mobiel zijn. Voor deze soortgroep is de kans groter dat beschermde planten of zaden hiervan voor langere tijd aanwezig blijven.
- Overige soortgroepen: waarnemingen van beschermde soorten uit de periode 2018-2023, met uitzondering van soorten waarvoor binnen het Ministerie van LNV een vrijstelling geldt en broedvogels zonder jaarrond beschermd nest.

NDFF Verspreidingsatlassen

Naast de gegevens uit het NDFF-Natuurloket zijn de verspreidingsgegevens uit de NDFF Verspreidingsatlas geraadpleegd voor informatie over de beschermde soorten (NDFF, 2023b). De verspreidingsatlassen bestaan uit een naslagwerk met algemene informatie en informatie over de ecologie en verspreiding van beschermde soorten.

Soortenorganisaties

Naast de informatie over beschermde soorten, is de online beschikbare informatie van de verschillende soortenorganisaties gebruikt. De geraadpleegde soortenorganisaties zijn:

- de Vlinderstichting (De Vlinderstichting, 2023);
- EIS-kenniscentrum insecten (EIS, 2023);
- FLORON (FLORON, 2023);
- RAVON (RAVON, 2023);
- SOVON (SOVON, 2023);
- Zoogdiervereniging (Zoogdiervereniging, 2023).

Veldbezoek

Het veldbezoek is uitgevoerd op 6 juni 2023 gedurende de ochtend en de middag. De weersomstandigheden tijdens het veldbezoek waren 14-18°C, windkracht 4 en onbewolkt. Het onderzoek bestond uit het uitvoeren van een habitatgeschiktheidsbeoordeling. Dit is een veldonderzoek, waarbij op basis van de uitkomsten van het bureauonderzoek en de fysieke kenmerken van het projectgebied een indicatie wordt gegeven van het mogelijk voorkomen van beschermde plant- en diersoorten. Tijdens het veldbezoek is globaal geïnventariseerd of en welke soorten (mogelijk) in en om het gebied aanwezig zijn op basis van regionale verspreiding en de geschiktheid van het habitat ter plaatse. Hierbij is aandacht besteed aan alle relevante soortgroepen en beoordeeld of mogelijke standplaatsen, verblijfplaatsen, voortplantingsplaatsen of leefgebieden binnen of in de directe omgeving van het ingreepgebied (kunnen) worden aangetast bij ontwikkelingen. Het veldbezoek is uitgevoerd buiten de hekwerken van de afsluiterschema's. Hierdoor zijn niet alle locaties in hoog detail bekeken.

3.2.2 Aanwezigheid beschermde soorten

Op basis van het bureauonderzoek en het veldbezoek is de mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten onderzocht. De bevindingen zijn per soortgroep nader toegelicht in Tabel 3-1. In de provincie Groningen geldt een vrijstelling voor een aantal algemene zoogdieren en amfibieën (Bijlage A). De zorgplicht geldt altijd, zowel voor beschermde als niet beschermde soorten. Vrijgestelde soorten in de provincie Groningen zijn aangegeven met een asterisk (*).

Tabel 3-1 Voorkomen en functie leefgebieden van beschermde soorten per relevante soortgroep. Vrijgestelde soorten in de provincie Groningen zijn aangegeven met een asterisk (*).

Soortgroep	Aanwezigheid soorten	Conclusie
Flora	<p><i>Bureauonderzoek</i> In het onderzoeksgebied zijn waarnemingen bekend van de volgende beschermde plantensoorten: Kleine wolfsmelk.</p> <p><i>Veldbezoek</i> In het projectgebied de volgende elementen te vinden: bermen (met ongemaaid gras), kruidenrijk grasland, slootwallen, akkerlanden, bosschages (wilg, hazelaar en vlier).</p> <p><u>Kleine wolfsmelk</u> Kleine wolfsmelk groeit op akkers met graan, stoppelvelden, braakliggende grond en in bermen. Daarnaast groeit het op kalkrijke vaak kleiige niet te sterk bemeste grond.</p> <p>Rondom afsluiterschema's is geschikt habitat gevonden. Tussen afsluiterschema's S-135 (1,8km), S-136 en S-676 (4km) is in 2022 een waarneming gedaan. Omdat de grond van S-136 en S-676 kalkarme klei is, is deze locatie geen geschikte groeiplaats voor de soort. S-135 ligt op kalkrijke klei en wordt omringt door graanakkers. De geschikte groeiplaatsen van kleine wolfsmelk zijn te vinden rondom S-135. Zie bijlage D voor een foto impressie van het S-135.</p>	<p>Binnen het projectgebied van S-135 zijn de beschermde functies van kleine wolfsmelk niet uit te sluiten.</p> <p>Aanwezigheid van andere beschermde soorten (flora) zijn op basis van verspreidingsgegevens en 'expert judgement' uitgesloten.</p>
Broedvogels zonder jaarrond beschermd nest	<p><i>Bureauonderzoek</i> In het onderzoeksgebied zijn waarnemingen bekend van broedvogels zonder jaarrond beschermd nest. Hieronder vallen onder andere bosvogels, struweelvogels, watervogels en akker- en weidevogels.</p> <p><i>Veldbezoek</i> Tijdens het veldbezoek zijn meerdere algemene broedvogels waargenomen. Deze kunnen broeden in nesten in bosschages, watergangen, akkers en graslanden rondom het projectgebied.</p> <p>Tijdens het veldbezoek van een Gasunie medewerker gehoord dat er regelmatig scholeksters broeden op locaties van de Gasunie. Deze opmerking wordt ingeschat als betrouwbaar.</p>	<p>Binnen het projectgebied zijn de beschermde functies van broedvogels zonder jaarrond beschermd nest niet uit te sluiten</p>
Broedvogels met jaarrond beschermd nest	<p><i>Bureauonderzoek</i> In het onderzoeksgebied zijn waarnemingen bekend van de volgende beschermde soorten: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief en zwarte wouw.</p> <p>In deze ecologische quickscan wordt onderscheid gemaakt tussen categorie 1 tot en met 4 soorten en categorie 5 soorten. Categorie 1 tot en met 4 soorten zijn jaarrond beschermd. Categorie 5 soorten zijn enkel beschermd (buiten het</p>	<p>Voor categorie 5 soorten zijn geen zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden aangetroffen. Ook zijn er voldoende nest alternatieven in de omgeving. Wel kunnen de nesten gebruikt worden door categorie 1 tot en met 4 soorten, zoals de boomvalk en ransuil.</p> <p>Binnen het projectgebied van S-838, S-889 en S-261 zijn de</p>

Soortgroep

Aanwezigheid soorten

Conclusie

broedseizoen) als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Nesten van categorie 5 soorten worden bij aantreffen wel benoemd, omdat deze gebruikt kunnen worden door categorie 1 tot en met 4 soorten, zoals de boomvalk en ransuil.

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek zijn enkele locaties gevonden waar jaarrond beschermde broedvogels tot broeden kunnen komen.

Aangrenzend aan S-838 en vrijwel direct aangrenzend aan S-889 (er zit een klein weiland van 50 meter breed tussen) staat een bos van ongeveer 3,6 ha met onder andere beuk, wilg, hazelaar en vlier. Hier kunnen jaarrond beschermde nesten zitten.

Bij afsluiterschema S-261 staat op 50 meter afstand ten oosten het project gebied een bomenrij en op 200 meter ten westen het project gebied een bos op 200 meter afstand. Hier kunnen jaarrond beschermde nesten zitten.

De overige locaties zijn ongeschikt voor broedvogels met jaarrond beschermde nesten.

beschermde functies van boomvalk, buizerd, havik, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer **niet uit te sluiten**.

Binnen het projectgebied kunnen de beschermde functies van gierzwaluw, grote gele kwikstaart, huismus, kerkuil, steenuil, wespandief en zwarte wouw worden **uitgesloten**.

De aanwezigheid van andere vogels met jaarrond beschermde nesten kunnen op basis van verspreiding, habitatvoorkeur en expert judgement worden uitgesloten. Wel kunnen vogels met jaarrond beschermde nesten foerageren in het projectgebied. Het betreft geen essentieel foerageergebied.

Grondgebonden zoogdieren

Bureauonderzoek

In het onderzoeksgebied zijn waarnemingen bekend van de volgende beschermde soorten: bever, bosmuis*, bunzing, das, eekhoorn, egel*, grote bosmuis, haas, hermelijn, huisspitsmuis*, konijn*, otter, ree*, steenmarter, veldmuis*, vos*, wezel*, woelrat* en wolf.

Veldbezoek

Aangrenzend aan S-838 en vrijwel direct aangrenzend aan S-889 (er zit een klein weiland van 50 meter breed tussen) staat een bos van ongeveer 3,6 ha. met onder andere beuk, wilg, hazelaar en vlier. Hier kunnen bosmuis*, bunzing, das, eekhoorn, egel*, grote bosmuis, haas, huisspitsmuis*, konijn*, ree*, steenmarter, veldmuis*, vos*, wezel* en wolf voorkomen. Bij afsluiterschema's S-838, S-136 en S-676 zijn mogelijk holen van kleine marterachtigen gevonden. Zie Figuur 3-2 en Figuur 3-3. Daarnaast hebben kleine marterachtigen of de steenmarter mogelijk een verblijfplaats binnen de hekken bij S-136, S-676, S-466 en S-889.

Binnen het projectgebied zijn de verblijfplaatsen van bosmuis*, bunzing, das, egel*, grote bosmuis, haas, huisspitsmuis*, hermelijn, konijn*, steenmarter, veldmuis* en wezel* **niet uit te sluiten**

Binnen het projectgebied zijn foerageergebieden van bosmuis*, bunzing, das, eekhoorn, egel*, grote bosmuis, haas, huisspitsmuis*, hermelijn, konijn*, ree*, steenmarter, veldmuis*, vos* en wezel* **niet uit te sluiten**. De foerageergebieden worden echter ingeschat als niet essentieel.

Voor bever, otter, woelrat* en wolf is essentieel leefgebied **uitgesloten** op basis van de verspreiding en/of afwezigheid van geschikte habitats binnen het projectgebied.

Figuur 3-2 Hol voor afsluiterschema S-838. Tussen de 5 cm en 10 cm.

Figuur 3-3 Hol bij afsluiterschema's S-136 en S-676. Tussen de 5 cm en 10 cm.

De overige afsluiterschema's liggen in akkerlanden en langs bermen. De locaties zijn veelal omringt met gras. Deze locaties kunnen geschikt zijn voor bunzing, haas, konijn*, steenmarter, veldmuis*, vos*, wezel* en wolf.

Soortgroep

Aanwezigheid soorten

Conclusie

Bever

Bevers komen voor in het overgangsgedebied tussen land en water, zoals moerassen, beken, rivieren en meren. Steile hoge oevers met bos zijn de locaties waar bevers holen graven of burchten bouwen.

Verblijfplaatsen en mogelijk foerageergebied zijn niet waargenomen in het projectgebied. Daarnaast wordt het projectgebied niet als geschikt habitat voor de bever geacht.

Bosmuis*

Bosmuis komt voor in zowel bossen als open terreinen, zolang er maar voldoende dekking is zoals lage begroeiing of verspreid liggende stenen.

De bosmuis heeft mogelijk een leefgebied in het projectgebied. De bosmuis is vrijgesteld in de provincie Groningen.

Bunzing

De bunzing heeft voorkeur voorgebieden met voldoende dekking in de vorm van struweel, houtwallen, bosschages en ruigtes. Echter kan de bunzing ook open en halfopen landschappen voorkomen. Dit komt voor in vrijwel het gehele projectgebied. Er zijn mogelijke verblijfplaatsen aangetroffen bij S-838, S-136 en S-676. Daarnaast kan de bunzing verblijfplaatsen hebben binnen de hekken bij S-261, S-466 en S-889. Daarnaast zijn alle projectlocaties mogelijk foerageergebied van de bunzing. Het betreft geen essentieel foerageergebied omdat er voldoende alternatieven voorhanden zijn.

Das

De das heeft voorkeur voor kleinschalig akker- en weidelandschap met verspreide bosjes, hekken en houtwallen. Maar ook open terreinen, zoals vochtige heiden en rivierdalen zijn geschikte leefgebieden.

In het projectgebied en in de omgeving van het projectgebied zijn geen sporen/burchten waargenomen van de das. De das kan foerageren in het projectgebied. Het betreft geen essentieel foerageergebied, omdat er voldoende alternatieven in de omgeving te vinden zijn.

Eekhoorn

Eekhoorns komen voor in loofbos, naaldbos of gemengd bos maar ook in tuinen, parken en houtwallen in de buurt van bos. Bij S-889 en S-838 is voedsel aanwezig voor de eekhoorn. Mogelijk heeft de eekhoorn essentieel leefgebied (verblijfplaatsen en foerageergebied) direct buiten de hekken van S-889 en S-838. Verblijfplaatsen en foerageergebied zijn daarom op voorhand niet uitgesloten.

Egel*

De egel komt voor in tuinen, bosranden, struweel en loofbos, liefst met ondergroei, zijn goede leefgebieden.

Soortgroep

Aanwezigheid soorten

Conclusie

Mogelijk heeft de egel essentieel leefgebied (verblijfplaatsen en foerageergebied) direct buiten de hekken van S-889 en S-838. Verblijfplaatsen en foerageergebied zijn daarom op voorhand niet uitgesloten. De egel is vrijgesteld in de provincie Groningen.

Grote bosmuis

De grote bosmuis komt voor in bosranden met weinig ondergroei, niet te nat rietland, parken, braakliggend land, duinen, heide en tuinen. Hij heeft voorkeur voor oude open eiken- en beukenbossen, met een uitgebreide struiklaag en weinig ondergroei.

In de buurt (ongeveer 2,5 km) van S-889 en S-838 is een waarneming gedaan van de grote bosmuis. Ook is hier geschikt habitat. Mogelijk heeft de grote bosmuis leefgebied op deze locaties.

Haas

Hazen hebben de voorkeur voor kleinschalig gras- en bouwland, akkers en weilanden. Tijdens het veldbezoek is een haas waargenomen bij S-136 en binnen de hekken bij S-466. Er zijn geen hazenlegers aangetroffen in of direct rondom de afsluiterschema's of het gras was kort gemaaid en daardoor ongeschikt. Alleen bij S-466 waren delen van de locatie wel geschikt door hoger gras. Hazen kunnen wel foerageren in het gehele projectgebied. Het betreft geen essentieel foerageergebied omdat er voldoende alternatief voorhanden is. Essentieel foerageergebied is daarom op voorhand uitgesloten.

Hermelijn

Hermelijn komt voor in allerlei soorten landschappen als er maar voldoende dekking aanwezig is. Hieronder vallen ook open en halfopen landschappen, zoals weilanden. Afsluiterschema's zouden voldoende dekking kunnen bieden. De soort heeft rust en verblijfplaatsen in hopen, holle bomen en in rommelige plekken, zoals in takkenrillen, takkenhopen en stapels stenen en dergelijke.

Er zijn mogelijke verblijfplaatsen aangetroffen bij S-838, S-136 en S-676. Daarnaast kunnen deze mogelijk voorkomen binnen de hekken bij S-261, S-466 en S-889. Daarnaast zijn alle projectlocaties mogelijk foerageergebied van de hermelijn. Het betreft geen essentieel foerageergebied, omdat er voldoende alternatieven voorhanden zijn.

Huisspitsmuis*

Huisspitsmuizen komen voor in graslanden, bosranden, weiden, tuinen, parken, heggen en het gehele jaar door ook in gebouwen. Ze geven de voorkeur aan droge leefomstandigheden.

Soortgroep

Aanwezigheid soorten

Conclusie

De huisspitsmuis heeft mogelijk een leefgebied in het projectgebied. De huisspitsmuis is vrijgesteld in de provincie Groningen.

Konijn*

Konijnen leven in holen en hebben daarom een voorkeur voor zandige bodems waarin het makkelijk graven is. Ze prefereren halfopen landschappen, zoals perken, tuinen en bosranden.

Tijdens het veldbezoek zijn verblijfplaatsen niet waargenomen en zijn daarom uitgesloten. Het projectgebied kan wel foerageergebied zijn van de soort. Het betreft geen essentieel foerageergebied, omdat er alternatieven voorhanden zijn. Het konijn is vrijgesteld in de provincie Groningen.

Otter

De otter leeft in oeverzones met voldoende dekking en rust van allerlei soorten stromende wateren, zoals meren, plassen, rivieren, kanalen, beken en moerassen.

Verblijfplaatsen en essentieel foerageergebied komen niet voor in het projectgebied.

Ree*

De ree leeft in bosachtige streken met open plekken en aangrenzende velden met dekking, maar ook in heidevelden, rietvelden, duinen en akkerbouwgebieden.

Bosachtige streken met open plekken en dekking komt voor in vrijwel het gehele projectgebied. Daarnaast is er in het gebied ook veel akkerbouw te vinden. Verblijfplaatsen en foerageergebied zijn op voorhand daarom niet uitgesloten. De ree is vrijgesteld in de provincie Groningen.

Steenmarter

De steenmarter heeft een voorkeur voor gebieden met kleinschalige landbouw, met oude schuren, heggen en groenstroken. Echter kan de steenmarter in alle biotopen voorkomen.

Verblijfplaatsen zouden kunnen voorkomen bij S-889 en S-466. Foerageergebieden kunnen in het gehele projectgebied voorkomen. Het betreft geen essentieel foerageergebied, omdat er genoeg alternatieven voorhanden zijn.

Veldmuis*

De veldmuis komt voor in open gebieden met grassen en/of granen, zoals graanakkers, wegbermen, dijken, spoorwegtaluds, slootkanten, boomgaarden, graslanden en klavervelden. Ze hebben een voorkeur voor drogere gebieden met kort gras.

Soortgroep

Aanwezigheid soorten

Conclusie

De veldmuis heeft mogelijk een leefgebied in het projectgebied. De veldmuis is vrijgesteld in de provincie Groningen.

Vos*

De vos komt in vele leefgebieden voor, zowel in bos en parken, heide en venen, duinen, polders en landbouwgebieden maar ook aan de randen van of in dorpen en steden.

Tijdens het veldbezoek zijn geen verblijfplaatsen van de vos waargenomen en zijn daarom op voorhand uitgesloten. Bij afsluiterschema S-134 zijn uitwerpselen van een vos gevonden. Mogelijk gebruikt de vos het projectgebied als foerageergebied. Het is geen essentieel foerageergebied. De vos is vrijgesteld in de provincie Groningen.

Wezel*

Wezels leven in open, droge natuur-en cultuurlandschappen. Zoals bossen, duinen, wei-en akkerland. Ze zijn te vinden in bosschages, houtstapels en hekken.

Bij S-838, S-136 en S676 zijn holen gevonden die geschikt zijn voor kleine marterachtigen. Zie Figuur 3-2 en Figuur 3-3. Verblijfplaatsen en foerageergebied zijn in het projectgebied op voorhand niet uitgesloten. De wezel is vrijgesteld in de provincie Groningen.

Woelrat*

De woelrat komt met name voor in de buurt van schoon, stilstaand zoet water, zoals beken, rivieren, sloten, greppels en meren. Hij heeft een voorkeur voor gebieden met een gelijkmatige waterstand met steile oevers die begroeid zijn en die meerdere vegetatielagen hebben.

Dit komt in het gehele projectgebied niet voor. De woelrat is vrijgesteld in de provincie Groningen.

Wolf

Er zijn geen verblijfplaatsen van de wolf in het projectgebied. De wolf kan incidenteel foerageren in het projectgebied. Door voldoende geschikter alternatief foerageergebied in de omgeving betreft het projectgebied geen essentieel foerageergebied.

Vleermuizen

Bureauonderzoek

In het onderzoeksgebied zijn waarnemingen bekend van de volgende beschermde soorten: baardvleermuis, Brandts vleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, kleine dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis en watervleermuis.

Binnen het projectgebied zijn de beschermde functies boombewonende vleermuizen (Verblijfplaatsen en vliegroutes: S-838) en gebouwbezonende vleermuizen (Verblijfplaatsen: S-889, S-261 en S-466) **niet uit te sluiten**

Soortgroep	Aanwezigheid soorten	Conclusie
	<p><i>Veldbezoek</i> <u>Boombewonende vleermuizen</u> In het bos bij afsluiterschema S-838 staan mogelijk bomen met holtes. Deze holtes kunnen als verblijfplaats dienen voor boombewonende vleermuizen namelijk baardvleermuis, rosse vleermuis, watervleermuis, gewone grootoorvleermuis en ruige dwergvleermuis. Tijdens het veldbezoek zijn geen holtes aangetroffen. Echter zijn niet alle bomen bekeken en beoordeeld. S-838 ligt direct aan een bomenrij en watergang die in potentie als vliegroute kan dienen. Rondom deze locatie zijn geen gelijke landschapselementen in dezelfde richting.</p> <p><u>Gebouwbewonende vleermuizen</u> Mogelijk zijn bij S-889, S-261 en S-466 verblijfplaatsen in gebouwen voor gebouwbewonende soorten. Dit zijn de volgende soorten: baardvleermuis, Brandts vleermuis, gewone dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, meervleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis. Rondom deze locaties zijn geen mogelijke vliegroutes.</p>	
Reptielen	<p><i>Bureauonderzoek</i> In het projectgebied zijn geen waarnemingen bekend van de beschermde soorten. Ook valt het projectgebied buiten de bekende verspreidingsgebieden van de beschermde soorten.</p>	Binnen het projectgebied kunnen de beschermde functies van reptielen worden uitgesloten .
Amfibieën	<p><i>Bureauonderzoek</i> In het onderzoeksgebied zijn waarnemingen bekend van de volgende beschermde soorten: poelkikker, de vrijgestelde bruine kikker*, gewone pad* bastaardkikker*, meerkikker* en kleine watersalamander*.</p> <p><i>Veldbezoek</i> In de buurt van afsluiterschema S-889, S-838, S-136, S-676 en S-466 liggen (afwaterings)sloten en/of wateren. Dit is geschikt habitat voor amfibieën.</p> <p><u>Bruine kikker*</u> De bruine kikker komt in allerlei watertypen voor, met een voorkeur voor kleine geïsoleerde wateren en kleine lijnvormige wateren.</p> <p>Dit komt voor bij S-889, S-838, S-136, S-676 en S-466. De bruine kikker is vrijgesteld in de provincie Groningen.</p> <p><u>Kleine watersalamander*</u> De kleine watersalamander is een soort met een brede keuze aan habitats, zoals kleine stroompjes, vijvers, sloten, vennetjes, moerassen en hoogveen.</p> <p>Dit komt voor bij S-889, S-838, S-136, S-676 en S-466. De kleine watersalamander is vrijgesteld in de provincie Groningen.</p>	Binnen het projectgebied zijn de beschermde functies van de bruine kikker*, kleine water salamander*, gewone pad*, bastaardkikker*, meerkikker* en poelkikker niet uit te sluiten

Soortgroep

Aanwezigheid soorten

Conclusie

Poelkikker

De poelkikker is een zon- en warmteminnende soort met een voorkeur voor onbeschaduwde wateren. De oeverzone moet bij voorkeur goed begroeid zijn. Het is een kritische soort, die houdt van voedselarm en schoon water.

Dit komt voor bij S-889, S838, S-136, S-676 en S-466. Aan de hand van de verspreiding van de poelkikker kan de soort alleen voorkomen bij de watergangen van S-889, S-838, S-136 en S-676. S-466 buiten het verspreidingsgebied van de poelkikker.

Gewone pad

De gewone pad komt voor in vele habitats en heeft voorkeur voor kleinschalig, gevarieerd landschap. De soort ontbreekt op plaatsen zonder voortplantingswateren, geheel open landschappen en wateren met een te hoog zoutgehalte.

Dit komt voor bij S-889 en S-838. De gewone pad is vrijgesteld in de provincie Groningen.

Bastaardkikker

De bastaardkikker is een zon- en warmteminnende soort met een voorkeur voor onbeschaduwde wateren. De soort is weinig kieskeurig en komt in allerlei habitats voor.

Dit komt voor bij S-889, S-838, S-136, S-676 en S-466. De bastaardkikker is vrijgesteld in de provincie Groningen.

Meerkikker

De meerkikker is een zon- en warmteminnende soort met een voorkeur voor onbeschaduwde wateren. De oeverzone moet bij voorkeur begroeid zijn. Het water is vaak omvangrijk of maakt deel uit van een groter complex van wateren.

Dit komt voor bij S-889, S-838, S-136, S-676 en S-466. De meerkikker is vrijgesteld in de provincie Groningen.

Vissen

Bureauonderzoek

In het onderzoeksgebied zijn geen waarnemingen bekend van de grote modderkruiper. Echter zijn de watergangen wel verbonden met watergangen waar waarnemingen van de grote modderkruiper gedaan zijn. Omdat het hier gaat om een lastig waar te nemen soort, kan het projectgebied wel onderdeel zijn van het verspreidingsgebied van de grote modderkruiper.

Veldbezoek

In de buurt van afsluiterschema S-261, S-889, S838, S134, S-136, S-676 en S-466 liggen (afwaterings)sloten en/of wateren. Dit is geschikt habitat voor de grote modderkruiper.

Binnen het projectgebied (S-261, S-889, S838, S134, S-136, S-676 en S-466) zijn de beschermde functies van de grote modderkruiper **niet uit te sluiten**.

Soortgroep	Aanwezigheid soorten	Conclusie
Overige soorten	<p><i>Bureauonderzoek</i> In het onderzoeksgebied zijn waarnemingen bekend van de volgende beschermde soorten: grote vos en grote weerschijnvlinder.</p> <p><i>Veldbezoek</i> <u>Grote vos</u> Habitat van de grote vos is vochtige, open bossen, bosranden, boomgaarden en andere plekken met grote vrijstaande bomen. Waardplanten (iep, populier en wilg) van de grote vos zijn aangetroffen bij S-838. Ook zijn er in de buurt geschikte overwinterplaatsen.</p> <p><u>Grote weerschijnvlinder</u> Habitat van de grote weerschijnvlinder is oudere, vochtige loofbossen, wilgenbroekbossen of groepen samenhangende bosjes in beekdalen. Dit is niet aangetroffen in het projectgebied.</p>	<p>Binnen het projectgebied (S-838) zijn de beschermde functies van de grote vos niet uit te sluiten.</p> <p>Binnen het projectgebied kunnen de beschermde functies van de grote weerschijnvlinder worden uitgesloten.</p>

3.2.3 Effectbeschrijving

In de onderstaande tabel is per soortgroep voor de (mogelijk) aanwezige soorten, op basis van de conclusie in de vorige paragraaf, een beschrijving gegeven van mogelijke effecten als gevolg van het voornemen, zoals beschreven in paragraaf 2.3. Vrijgestelde soorten (Algemene grondgebonden zoogdieren en algemene amfibieën) worden niet meegenomen in de effectbeschrijving. Deze soorten staan genoemd in Bijlage A.

Soortgroep	Subgroep	Mogelijke effecten	Toetsing vereist?
Flora	Kleine wolfsmelk	De kleine wolfsmelk kan mogelijk voorkomen in het projectgebied bij S-135. Als de soort groeiplaatsen heeft binnen het projectgebied, kunnen bij werkzaamheden exemplaren ontworteld worden of overreden worden, waarbij ze beschadigd worden. Ook kunnen groeiplaatsen verdwijnen als gevolg van graafwerkzaamheden en verandering in bodemsubstraat.	Ja
Vogels zonder jaarrond beschermde nesten		Als de werkzaamheden in het broedseizoen plaatsvinden, kunnen nesten van (grond) broedende vogels zonder jaarrond beschermde nesten vernietigd worden. Ook kunnen broedende vogels verstoord worden en kunnen jonge of broedende vogels gedood of verwond worden.	Ja
Vogels met jaarrond beschermde nesten		Vogels met (jaarrond) beschermd nest kunnen tot broeden komen in en in de omgeving van het projectgebied. Met name bij locatie S-889, S-838 en S-261 kan dit voorkomen.	Ja

Soortgroep	Subgroep	Mogelijke effecten	Toetsing vereist?
		Kapwerkzaamheden vinden niet plaats. De afstand van S-261 en S-889 is voldoende (>75m) van de eventuele jaarrond beschermde nesten. Verstoring zal hier niet plaatsvinden. Eventuele nesten binnen een straal van 75m rondom S-838 kunnen wel verstoord worden door optische, geluids- en licht effecten.	
Grondgebonden zoogdieren	Algemene grondgebonden zoogdieren (vrijgestelde soorten)	Bij de voorgenomen werkzaamheden kunnen verblijfplaatsen van algemene grondgebonden zoogdieren vernietigd worden en kunnen dieren verstoord, gedood of verwond raken.	Nee
	Bunzing en hermelijn	Bij de voorgenomen werkzaamheden kunnen eventuele verblijfplaatsen van de bunzing en hermelijn bij de ingang van S-136, S-676 en S-838 vernietigd worden. Daarnaast kunnen binnen de hekken bij S-136, S-261, S-676, S-466 en S-889 ook nog verblijfplaatsen zitten die vernietigd kunnen worden. Daarnaast kunnen aanwezige dieren worden verwond of gedood.	Ja
	Das	De voorgenomen werkzaamheden zullen geen negatieve effecten hebben op het foerageergebied van de das omdat de bosschages behouden blijven.	Nee
	Eekhoorn	Habitat is geschikt voor de eekhoorn rondom S-838. Als gevolg van de werkzaamheden kunnen dieren worden verstoord.	Ja
	Grote bosmuis	De werkzaamheden vinden niet plaats in het bosschage bij S-838. Grote bosmuizen ondervinden daarom geen negatieve effecten.	Nee
	Haas	Werkzaamheden kunnen verblijfplaatsen van de haas bij S-466 vernietigen. Aanwezige dieren kunnen hierbij gedood of verwond raken.	Ja
	Steenmarter	Verblijfplaatsen zouden kunnen voorkomen bij S-889 en S-466. Foerageergebieden kunnen in het gehele projectgebied voorkomen. Als gevolg van de werkzaamheden kunnen dieren worden verstoord. Als buizen/gebouwen met verblijfplaatsen worden verwijderd, kunnen verblijfplaatsen worden vernietigd.	Ja
Vleermuizen		Er vinden geen kapwerkzaamheden plaats. Daarnaast blijven ook de gebouwen in het projectgebied behouden. Eventuele verblijfplaatsen voor vleermuissoorten blijven daarom behouden. Mogelijk worden verblijfplaatsen in gebouwen geblokkeerd door het plaatsen van materiaal. Vliegroutes en foerageergebied rondom het projectgebied blijven behouden doordat er niet gekapt wordt. Hierdoor worden ook geen dieren gedood of verwond. Geluid en licht kunnen zorgen voor verstoring.	Ja

Soortgroep	Subgroep	Mogelijke effecten	Toetsing vereist?
Reptielen	n.v.t.		Nee
Amfibieën	Algemene amfibieën (vrijgestelde soorten)	Bij de voorgenomen werkzaamheden kunnen verblijfplaatsen van algemene amfibieën vernietigd worden en kunnen dieren verstoord, gedood of verwond raken.	Nee
	Poelkikker	Als gevolg van de tijdelijke bemalingen in de sloten in het projectgebied kan het leefgebied mogelijk plaatselijk achteruitgaan. Hierdoor moet de soort mogelijk wegtrekken. In het ergste geval kunnen voortplantingsplaatsen vernietigd worden en kunnen aanwezige dieren gedood, verwond of verstoord worden. Als gevolg van de werkzaamheden in het grasland kunnen verblijfplaatsen in de landhabitat (overwinteringsplekken) vernietigd worden en kunnen aanwezige dieren gedood, verwond of verstoord worden.	Ja
Vissen	Grote modderkruiper	Als gevolg van tijdelijke bemaling in het projectgebied kan het leefgebied mogelijk plaatselijk achteruitgaan. Hierdoor moet de soort mogelijk wegtrekken. In het ergste geval kunnen aanwezige dieren gedood, verwond of verstoord worden.	Ja
Overige soorten	Grote vos	Door de voorgenomen werkzaamheden zal geen leefgebied verloren gaan, omdat de bosschages/ruigte behouden blijven.	Nee

3.2.4 Toetsing

3.2.4.1 Beschermingscategorieën relevante soorten

In Tabel 3-2 is per soortgroep opgenomen tot welke beschermingscategorie deze behoort:

Tabel 3-2 Beschermingscategorie van de relevante soorten.

Beschermingscategorie	Soort/ soortgroep
Vogelrichtlijnsoorten	Vogels zonder jaarrond beschermde nesten en vogels met jaarrond beschermde nesten
Habitatrichtlijnsoorten	Vleermuizen en poelkikker
Andere soorten zonder vrijstelling	Kleine wolfsmelk, steenmarter, grote modderkruiper, haas, bunzing en hermelijn
Andere soorten met vrijstelling	Algemene grondgebonden zoogdieren en algemene amfibieën.

3.2.4.2 Overtreding verbodsbepalingen

In de onderstaande tabellen (Tabel 3-3, Tabel 3-4 en Tabel 3-5) is per soort(groep) op basis van de effectbeschrijving in de vorige paragraaf aangegeven welke verbodsbepalingen van de Wnb kunnen worden overtreden als gevolg van de werkzaamheden. Daarbij is geen rekening gehouden met eventueel mogelijke mitigerende maatregelen. Op basis van de uitkomst van deze toetsing is bepaald of, en zo ja, welke mitigerende maatregelen nodig zijn. Deze zijn beschreven in de volgende paragraaf.

Tabel 3-3 Mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.1 ten aanzien van soorten van de Vogelrichtlijn.

Soort	Lid 1	Lid 2	Lid 3	Lid 4	Als gevolg van
Vogels zonder jaarrond beschermde nesten	X	X		X	Werkzaamheden in broedseizoen
Vogels met jaarrond beschermde nesten	X			X	Werkzaamheden in broedseizoen. Uitgaande van geen kapwerkzaamheden.

Het is verboden om:
 Lid 1: te doden of te vangen;
 Lid 2: opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen;
 Lid 3: eieren te rapen en deze onder zich te hebben;
 Lid 4: opzettelijk te verstoren; verstoring toegestaan indien niet van wezenlijke invloed op de staat van instandhouding.
 Lid 5: Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Tabel 3-4 Mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.5 ten aanzien van soorten van de Habitatrichtlijn.

Soort	Lid 1 5	Lid 2	Lid 3	Lid 4	Als gevolg van
Vleermuizen	X	X		X	Werkzaamheden in de avond of 's nachts in de periode maart tot en met november.
Poelkikker	X	X		X	Graafwerkzaamheden en andere grond roerende activiteiten. Het lozen van bemalingswater in watergangen.

Het is verboden om:
 Lid 1: opzettelijk te doden of te vangen;
 Lid 2: opzettelijk te verstoren;
 Lid 3: eieren van dieren opzettelijk te vernielen of te rapen;
 Lid 4: voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
 Lid 5: opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Tabel 3-5 Mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.10 lid 1 ten aanzien van soorten van andere soorten.

Soort	a	b	c	Als gevolg van
Kleine wolfsmelk			X	Graafwerkzaamheden en andere grond beroerende activiteiten.
Bunzing	X	X		Werkzaamheden, zoals graafactiviteiten, kunnen rust- en verblijfplaatsen en foerageergebieden van kleine marterachtigen verstoren of vernielen. Ook kunnen individuen gedood worden tijdens de werkzaamheden.
Haas	X	X		Werkzaamheden, zoals graafactiviteiten, kunnen rust- en verblijfplaatsen en foerageergebieden van de haas verstoren of vernielen. Ook kunnen individuen gedood worden tijdens de werkzaamheden.
Hermelijn	X	X		Werkzaamheden, zoals graafactiviteiten, kunnen rust- en verblijfplaatsen en foerageergebieden van kleine marterachtigen verstoren of vernielen. Ook kunnen individuen gedood worden tijdens de werkzaamheden.
Eekhoorn	X	X		Werkzaamheden, zoals graafactiviteiten, kunnen rust- en verblijfplaatsen en foerageergebieden van de eekhoorn verstoren of vernielen. Ook kunnen individuen gedood worden tijdens de werkzaamheden.

Steenmarter	X	X		Werkzaamheden, zoals graafactiviteiten, kunnen rust- en verblijfplaatsen en foerageergebieden van de steenmarter verstoren of vernielen. Ook kunnen individuen gedood worden tijdens de werkzaamheden.
Grote modderkruiper	X	X		Tijdens de werkzaamheden kan de grote modderkruiper gedood worden door (tijdelijke) bemalingsactiviteiten (lozen van bemalingswater). Ook kunnen voortplantings- en rustplaatsen beschadigd worden door (tijdelijke) bemaling.
<p>Het is verboden om:</p> <p>a: opzettelijk te doden of te vangen;</p> <p>b: vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen</p> <p>c: opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen</p>				

3.2.5 Vervolg

In deze paragraaf zijn een aantal vervolgstappen beschreven. Het gaat hierbij om soortgericht onderzoek waar mogelijk maatregelen uit volgen, mitigerende maatregelen waarvan al bekend is dat deze genomen moeten worden en zorgplichtmaatregelen.

Overtreding van verbodsbepalingen kan (op sommige locaties) voorkomen worden door het nemen van mitigerende maatregelen. Deze zijn hieronder uitgewerkt. Voor soorten, waarvoor overtreding niet te voorkomen is, dient eerst soortgericht onderzoek plaats te vinden om vast te stellen of de soorten daadwerkelijk aanwezig zijn. Dit is opgenomen in paragraaf 3.2.5.4. Om te bepalen waar onderstaande mitigatie noodzakelijk is, dient allereerst een veldbezoek uitgevoerd te worden in de bosschages die nog niet volledig onderzocht zijn. Op deze manier kan inzichtelijk worden gemaakt of er beschermde functies in deze bosschages aanwezig zijn.

3.2.5.1 Mitigerende maatregelen

Vogels zonder jaarrond beschermde nesten

- Werkzaamheden worden buiten het broedseizoen uitgevoerd. Deze loopt globaal van half maart t/m september maar deze periode kan afwijken.
- Als werkzaamheden uitlopen tot in de periode vlak voor het broedseizoen, of starten vlak na het broedseizoen, dient de begeleidende ecooloog te controleren of er sprake is van broedende vogels. Als dit het geval is, dienen de werkzaamheden uitgesteld te worden tot na het broedseizoen.
- Ontmoedigen door vooraf aan het broedseizoen nestplaatsen ongeschikt maken onder begeleiding van een ecooloog.

Vogels met jaarrond beschermde nesten

- Er wordt niet gewerkt rondom (jaarrond) beschermde nesten in de periode maart t/m september.
- Als dit niet mogelijk is, wordt er niet gewerkt in een straal van 75 meter rondom de jaarrond beschermde nesten in het broedseizoen. Een eventueel nest wordt gelokaliseerd door middel van een fysieke inspectie. Bij aanwezigheid van een jaarrond beschermd nest wordt het gebied onder begeleiding van een ecooloog afgezet voorafgaand aan de werkzaamheden.
- Als dit niet mogelijk is, dient nader onderzoek plaats te vinden voor vogels met jaarrond beschermde nesten.

Vleermuizen

Om verstoring als gevolg van verlichting te voorkomen dienen de volgende maatregelen genomen te worden:

- Gebruik geen verlichting in de periode maart t/m november.
- Indien niet mogelijk, dienen de volgende maatregelen genomen te worden:

- Schijn niet met verlichting op bomen, gebouwen, bosschages en watergangen.
- Richt verlichting zoveel mogelijk naar beneden.
- Probeer uitstraling van verlichting naar de omgeving zoveel mogelijk te voorkomen.
- Een verlichtingspaal dient goedgekeurd te worden door een ter zake deskundig ecoloog.

Om blokkering van verblijfplaatsen te voorkomen dient materiaal niet direct tegen gebouwen of andere objecten te plaatsen. Deze kunnen fungeren als verblijfplaats voor vleermuizen.

Eekhoorn

- Werken buiten de kwetsbare periode van november tot augustus. Werkzaamheden uitvoeren tussen begin september en eind oktober om verstoring te voorkomen.
- Als dit niet mogelijk is, moet er een fysieke inspectie uitgevoerd worden naar eventuele nesten. Als er een nest wordt waargenomen, werken buiten de voortplantingsperiode en 20m afstand houden van het nest. Als werken buiten de voortplantingsperiode niet mogelijk is, 50m afstand houden van het nest.
- Het gebied wordt onder begeleiding van een ecoloog voorafgaand aan de werkzaamheden afgezet. Als er geen nest wordt aangetroffen, hoeft er niet gemitigeerd te worden.

Bunzing, hermelijn en steenmarter

- Bij locatie S-136 en S-676 kan er gemitigeerd worden door niet te werken in de aangegeven locaties in Figuur 3-4, bij S-466 kan gemitigeerd worden door niet te werken binnen de oranje vlakken in Figuur 3-5 en bij S-889 kan gemitigeerd worden, zoals weergegeven staat in Figuur 3-6.
- Als mitigatie niet mogelijk is, moet er een fysieke inspectie plaatsvinden op locatie.

Figuur 3-4 Mitigatie steenmarter, buzning en hermelijn, buiten de oranje vlakken werken. Locatie S-136 en S-676.

Figuur 3-5: Mitigatie steenmarter, bunzing en hermelijn, buiten de oranje vlakken werken. Locatie S-466.

Figuur 3-6: Mitigatie steenmarter, buzning en hermelijn, buiten de oranje vlakken werken. Locatie S-889.

Haas

- Geen werkzaamheden uitvoeren binnen het groene vlak in Figuur 3-7.
- Indien niet mogelijk, locatie ontmoedigen door te maaien voor de start van het voorplantingsseizoen en kort te houden gedurende de uitvoering van werkzaamheden, met voorafgaand een check van een deskundig ecooloog op aanwezige (jonge) hazen.

Figuur 3-7: Locatie mogelijke hazenlegers

Poelkikker

- Mitigatie voor de poelkikker kan door het plaatsen van amfibieschermen, maar soortgericht onderzoek wordt aangeraden in verband met inspanning.
- Maak vóór aanvang van de werkzaamheden het projectgebied ontoegankelijk door het plaatsen van amfibieschermen. Dit scherm bestaat uit stevig kunststofmateriaal (geen worteldoek) van 50 cm hoog. 10 cm wordt hierbij in de grond geplaatst en 40cm boven de grond. Vervolgens kunnen aanwezige amfibieën binnen de schermen worden gevangen en verplaatst naar geschikt leefgebied buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.
- De werkzaamheden worden niet uitgevoerd in de sloten of buiten de kwetsbare voortplantingsperiode van de poelkikker.

Grote modderkruiper

- Er dienen geen werkzaamheden te worden uitgevoerd die invloed hebben op het waterpeil in de sloten of de sliblaag in de sloten. Als er bemaald gaat worden en één van deze/beide effecten wel optreedt in een sloot waar mogelijk grote modderkruiper zit, dient soortgericht onderzoek te worden uitgevoerd.

3.2.5.2 Zorgplicht

De Wnb kent een algemene zorgplicht. Dit betekent dat zorgvuldig met aanwezige planten en dieren moet worden omgegaan. Daarom moeten de volgende maatregelen genomen worden:

- Werk één richting op, zodat aanwezige dieren kunnen vluchten.
- Hou het werkgebied zo klein mogelijk.
- Verwijder eerst vegetatie in een gebied voordat er gegraven wordt.
- Als dieren aanwezig blijken, staak de werkzaamheden totdat deze het projectgebied verlaten hebben

3.2.5.3 Fysieke inspecties

Door fysieke inspecties kan functioneel leefgebied voor soorten nog uitgesloten of aangetoond worden. Fysieke inspecties zijn nodig voor de onderstaande soorten (zie de tabel hieronder).

Tabel 3-3-6: Fysieke inspecties overzicht

Soort	Afsluiterschema's	Opmerkingen
Bunzing	S-136 en S-676, S-261, S-466, S-889	O.a. binnen hekwerk, S-136 en S-676, S-466 en S-889 kunnen gemitigeerd worden, FI bij S-261 noodzakelijk, FI kan het hele jaar door
Hermelijn	S-136 en S-676, S-261, S-466, S-889	O.a. binnen hekwerk, S-136 en S-676, S-466 en S-889 kunnen gemitigeerd worden, FI bij S-261 noodzakelijk, FI kan het hele jaar door
Steenmarter	S-136 en S-676, S-466, S-889	Kan gemitigeerd worden, binnen hekwerk, FI kan het hele jaar door
Broedvogels met jaarrond beschermd nest	S-838	Kan gemitigeerd worden, Najaar/winter (bladloze periode)
Eekhoorn	S-838	Kan gemitigeerd worden, Najaar/winter (bladloze periode)
Vleermuizen	S-261, S-466, S,838, S-889 (baardvleermuis, Brandts vleermuis, gewone dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, meervleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis)	Kan gemitigeerd worden, FI kan het hele jaar door
Grote modderkruiper	S-889, S-838, S-134, S-136, S-676, S-466	Kan gemitigeerd worden, FI kan het hele jaar door

3.2.5.4 Soortgericht onderzoek

Op basis van de quickscan kan de aanwezigheid van een aantal beschermde soorten en/of soortgroepen niet worden uitgesloten. Omdat bij uitvoering van de werkzaamheden sprake kan zijn van overtreding van verbodsbepalingen van de Wnb, dient nader onderzoek te worden uitgevoerd voordat beoordeeld kan worden of negatieve effecten uitgesloten kunnen worden en welke maatregelen noodzakelijk zijn. Het gaat hierbij om soorten, waarbij met mitigerende maatregelen overtreding niet geheel voorkomen kan worden of dat nader onderzoek noodzakelijk is om te bepalen of mitigerende maatregelen noodzakelijk zijn.

Dit nader onderzoek bestaat uit een fysieke inspectie en/of soortgericht onderzoek. Een fysieke inspectie kan worden gedaan voorafgaand aan soortgericht onderzoek om soorten eventueel nog uit te sluiten op locaties waar ze nu nog niet uitgesloten zijn. Met een fysieke inspectie wordt er op de locatie gekeken naar eventuele burchten, holen, feces of andere sporen. Als de betreffende soorten door middel van een fysieke inspectie uitgesloten zijn, is soort gericht onderzoek niet nodig. Als de betreffende soorten door middel van een fysieke inspectie niet uitgesloten zijn, is soortgericht onderzoek wel noodzakelijk. In Tabel 13 staat weergegeven op welke locatie en voor welke soorten mitigatie en nader onderzoek (fysieke inspectie en/of soortgericht onderzoek) noodzakelijk is.

Het soortgericht veldonderzoek dient als volgt uitgevoerd te worden:

Vogels met jaarrond beschermde nesten

- 4 veldbezoeken gedurende de ochtend of avond (afhankelijk van soort) in de periode maart t/m midden mei (afhankelijk van soort).
De veldbezoeken vinden plaats bij gunstige weersomstandigheden (droog weer).
- Tussen de veldbezoeken zit minimaal tien dagen.

Vleermuizen

De voorgestelde mitigerende maatregelen sluiten negatieve effecten op vleermuizen uit. Mochten de mitigerende maatregelen niet volledig uitgevoerd kunnen worden, dient onderstaand soortgericht onderzoek te worden uitgevoerd.

Onderstaand soortgericht onderzoek is afgeleid van het vleermuisprotocol 2021 (Netwerk Groene Bureaus, 2021). De volgende soorten moeten onder andere worden onderzocht: baardvleermuis, Brandts vleermuis, gewone dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, meervleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootvleermuis. Onderstaande onderzoek is afgeleid van de hoogste onderzoeks-intensiteit. Het gaat hier om soortgericht onderzoek naar verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten.

- Twee veldbezoeken in de periode 15 mei t/m 15 juli, waarvan één avondronde en één ochtendronde.
- Twee veldbezoeken in de periode 15 augustus t/m 30 september (gedurende de nacht).
- De veldbezoeken vinden plaats bij gunstige weersomstandigheden (droog, voldoende warm, niet te veel wind).
- Tussen de veldbezoeken naar verblijfplaatsen zit bij voorkeur twintig dagen, maar minimaal tien dagen.

Steenmarter, hermelijn en bunzing

De potentiële verblijfplaats kan onderzocht worden door middel van cameravallen. Hierbij gelden de volgende uitgangspunten (BIJ12, 2024):

- Nabij het potentiële leefgebied dient een cameraval geplaatst te worden volgens de sardientjes methode.
- De cameraval dient minimaal acht weken te draaien.
- Indien noodzakelijk, dienen meerdere cameravallen geplaatst te worden (één cameraval per 0,25 hectare geschikt leefgebied).

Grote modderkruiper

Voor de grote modderkruiper dient soortgericht onderzoek te worden uitgevoerd:

- Inventarisatie door middel van e-DNA onderzoek in de periode maart t/m oktober.
- Als de grote modderkruiper aanwezig blijkt te zijn, dient een aanvullend onderzoek door middel van elektrovisen te worden uitgevoerd. Dit om een inschatting te maken van de lokale populatiegrootte.
- Onderzoek door middel van elektrovisen dient in de periode maart t/m juni (optimale periode) plaats te vinden. De periode juli t/m november is toegestaan mits er nog geen koude periode is ingetreden.

E-DNA onderzoek is de meest geschikte methode om de af- of aanwezigheid van de grote modderkruiper aan te tonen. Deze geeft echter geen indicatie van aantallen. Deze methode is dus geschikt voor het uitsluiten van de grote modderkruiper, maar bij aanwezigheid dient elektrovisen te worden toegepast om een inschatting in aantallen te maken.

Poelkikker

- Er dienen twee veldbezoeken te komen tussen de maanden mei tot juli op warme, vochtige avonden vanaf een uur voor zonsondergang.
- Er zitten tien dagen tussen de bezoeken.

Kleine wolfsmelk

- Er dienen twee veldbezoeken uitgevoerd te worden door een deskundig ecooloog in de bloeiperiode van de soort, tussen juni en half september.

3.2.6 Deelconclusie

Als gevolg van de werkzaamheden treden er mogelijk effecten op diverse beschermde soorten planten, zoogdieren, vogels, amfibieën en vissen. De voorgenomen werkzaamheden leiden bij aanwezigheid van beschermde soorten tot overtredingen van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Een deel van deze overtredingen is te voorkomen door mitigerende maatregelen, zoals weergegeven in paragraaf 3.2.5.1. Daar waar mitigerende maatregelen niet mogelijk zijn, of overtreding niet te voorkomen is door mitigerende maatregelen, dient een fysieke inspectie en/of soortgericht onderzoek uitgevoerd te worden naar de betreffende soorten/soortgroep. De vervolgstappen in het kader van soortgericht onderzoek is weergegeven in paragraaf 3.2.5.4.

Tabel 3-7 is een samenvatting van de vervolgstappen per locatie.

Als uit het soortgericht onderzoek naar voren komt dat bepaalde soorten aanwezig zijn, is het aanvragen van een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk. Voor het kunnen verkrijgen van een ontheffing Wet natuurbescherming moet met de volgende zaken rekening gehouden worden:

- Er moet onderbouwd zijn waarom er geen reële alternatieven zijn met minder negatieve effecten op de beschermde soorten.
- De ontwikkeling moet een in de wet genoemd belang dienen.
- De werkzaamheden mogen geen afbreuk doen aan het streven naar een gunstige staat van instandhouding (habitatrichtlijnsoorten en nationaal beschermde soorten) of leiden tot een verslechtering van de staat van instandhouding (vogelrichtlijnsoorten).

Een ontheffingsaanvraag duurt 13 weken. Deze termijn kan door het bevoegd gezag (provincie Groningen) eenmalig verlengd worden met zeven weken.

Tabel 3-7 Vervolgstappen per afsluiterschema

Locatie en betreffende soort(groep)	Mitigatie en/of nader onderzoek	Periode soortgericht onderzoek
S-261		
- Broedvogels zonder jaarrond beschermde nesten	Mitigatie	n.v.t.
- Grote modderkruiper	Mitigatie of soortgericht onderzoek	Juli t/m november
- Vleermuizen (baardvleermuis, Brandts vleermuis, gewone dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, meervleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis)	Mitigatie, indien niet mogelijk fysieke inspectie, als nodig soortgericht onderzoek	15 mei t/m 15 juni & 15 augustus t/m 30 augustus
- Hermelijn	Fysieke inspectie	Kan het hele jaar
- Bunzing	Fysieke inspectie	Kan het hele jaar
S-134		
- Broedvogels zonder jaarrond beschermde nesten	Mitigatie	n.v.t.
- Poelkikker	Mitigatie of soortgericht onderzoek	Mei t/m juli
- Grote modderkruiper	Mitigatie of soortgericht onderzoek	Juli t/m november
S-889		
- Broedvogels zonder jaarrond beschermde nesten	Mitigatie	n.v.t.
- Steenmarter	Mitigatie, indien niet mogelijk fysieke inspectie, als nodig soortgericht onderzoek	Verspreid over het jaar
- Bunzing	Mitigatie, indien niet mogelijk fysieke inspectie, als nodig soortgericht onderzoek	
- Hermelijn	Mitigatie, indien niet mogelijk fysieke inspectie, als nodig soortgericht onderzoek	Verspreid over het jaar
- Vleermuizen (baardvleermuis, Brandts vleermuis, gewone dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, meervleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis)	Mitigatie, indien niet mogelijk fysieke inspectie, als nodig soortgericht onderzoek	15 mei t/m 15 juni & 15 augustus t/m 30 augustus
- Poelkikker	Mitigatie of soortgericht onderzoek	Mei t/m juli
- Grote modderkruiper	Mitigatie of soortgericht onderzoek	Juli t/m november
S-838		
- Broedvogels zonder jaarrond beschermde nesten	Mitigatie	n.v.t.

Locatie en betreffende soort(groep)	Mitigatie en/of nader onderzoek	Periode soortgericht onderzoek
- Broedvogels met jaarrond beschermde nesten	Mitigatie, indien niet mogelijk fysieke inspectie, als nodig soortgericht onderzoek	Maart t/m 15 mei (afhankelijk van het soort)
- Eekhoorn	Mitigatie, indien niet mogelijk fysieke inspectie, als nodig soortgericht onderzoek	Bladloze periode
- Bunzing	Soortgericht onderzoek	Verspreid over het jaar
- Hermelijn	Soortgericht onderzoek	Verspreid over het jaar
- Vleermuizen (baardvleermuis, Brandts vleermuis, gewone dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, meervleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis)	Mitigatie	15 mei t/m 15 juni & 15 augustus t/m 30 augustus
- Poelkikker	Mitigatie of soortgericht onderzoek	Mei t/m juli
- Grote modderkruiper	Mitigatie of soortgericht onderzoek	Juli t/m november
S-136 en S-676		
- Kleine wolfsmelk	Soortgericht onderzoek	Juni t/m september
- Broedvogels zonder jaarrond beschermde nesten	Mitigatie	n.v.t.
- Poelkikker	Mitigatie of soortgericht onderzoek	Mei t/m juli
- Bunzing	Mitigatie, indien niet mogelijk fysieke inspectie, als nodig soortgericht onderzoek	Verspreid over het jaar
- Hermelijn	Mitigatie, indien niet mogelijk fysieke inspectie, als nodig soortgericht onderzoek	Verspreid over het jaar
- Grote modderkruiper	Mitigatie of soortgericht onderzoek	Juli t/m november
S-135		
- Kleine wolfsmelk	Soortgericht onderzoek	Juni t/m september
- Broedvogels zonder jaarrond beschermde nesten	Mitigatie	n.v.t.
S-466		
- Broedvogels zonder jaarrond beschermde nesten	Mitigatie	n.v.t.
- Steenmarter	Mitigatie, indien niet mogelijk fysieke inspectie, als nodig soortgericht onderzoek	Verspreid over het jaar
- Bunzing	Mitigatie, indien niet mogelijk fysieke inspectie, als nodig soortgericht onderzoek	Verspreid over het jaar
- Hermelijn	Mitigatie, indien niet mogelijk fysieke inspectie, als nodig soortgericht onderzoek	Verspreid over het jaar

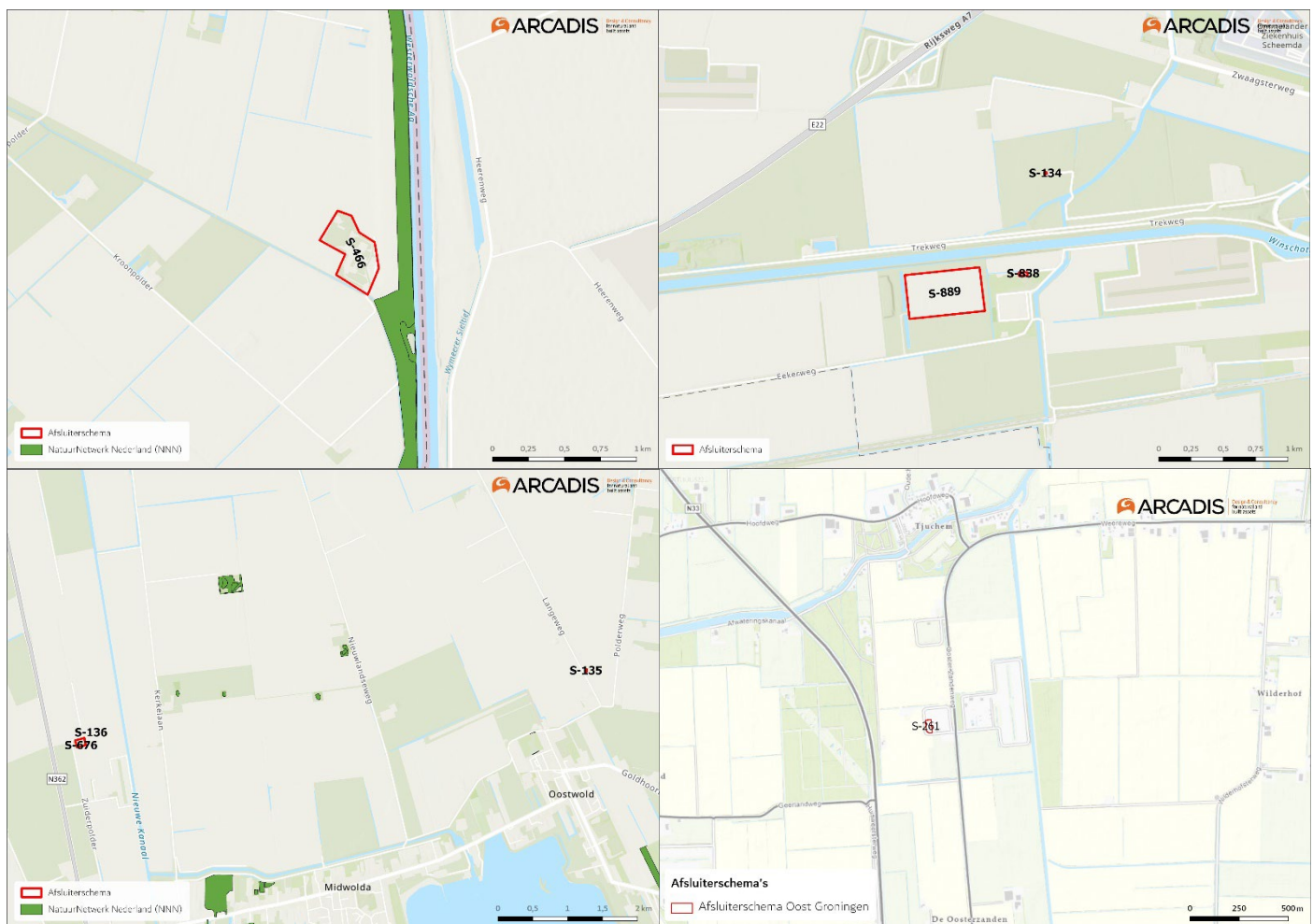
Locatie en betreffende soort(groep)	Mitigatie en/of nader onderzoek	Periode soortgericht onderzoek
- Haas	Mitigatie, indien niet mogelijk fysieke inspectie, als nodig soortgericht onderzoek	Verspreid over het jaar
- Vleermuizen (baardvleermuis, Brandts vleermuis, gewone dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, meervleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis)	Mitigatie, indien niet mogelijk, fysieke inspectie, als nodig soortgericht onderzoek	15 mei t/m 15 juni & 15 augustus t/m 30 augustus
- Grote modderkruiper	Mitigatie of soortgericht onderzoek	Juli t/m november

4 Natuurnetwerk Nederland

4.1 Methode

Op basis van de ligging van het projectgebied ten opzichte van Natuurnetwerk Nederland (NNN) en daarnaast de aard van de ingreep, is door bureaustudie bepaald of mogelijk sprake is van significant negatieve effecten als gevolg van het voornemen. In de provincie Groningen is geen sprake van externe werking.

4.2 Ligging

Figuur 4-1 Ligging onderzoeksgebied ten opzichte van NNN, linksboven voor S-466, rechtsboven voor S-889, S-838 en S-134, linksonder voor S-135, S-136 en S-676, en rechtsonder voor S-261.

4.3 Effectbepaling

Voor gebieden, die behoren tot NNN, geldt dat de geplande activiteiten de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied niet mogen aantasten. Ook geldt dat zij niet mogen leiden tot significante vermindering van de oppervlakte van het gebied of van samenhang tussen gebieden. Binnen de provincie Groningen wordt voor het NNN geen externe werking gehanteerd. Dit houdt in, dat zolang er niet binnen de contouren van het NNN gewerkt wordt, er geen toetsing hoeft plaats te vinden. Echter worden (mogelijk) optredende effecten wel beschreven. Dit is het geval in alle projectgebieden.

Projectgebieden S-889, S-838, S-134, S-135, S-136, S-676 en S-261 liggen ieder om minimaal 850 meter afstand. Bij deze afsluitschema's is er geen sprake van versturende effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van NNN. Daarnaast wordt ook ingeschat dat mogelijk verdrogende effecten door bemaling niet zover reiken.

Binnen de verstoringscontouren van projectgebied S-466 liggen twee beheertypen NNN, namelijk N12.02 (Kruiden- en faunarijk grasland) en N04.02 (zoete plas). Beide beheertypen worden gekwalificeerd door middel van planten en insecten (en vissen bij zoete plas). Verstoring zal geen effect hebben op de wezenlijke kenmerken en waarden van deze beheertypen. Volgens een droogtegevoeligheidskaart zijn de beheertypen bij projectgebied S-466 niet droogtegevoelig (Klimaat-effectatlas, 2024).

4.4 Conclusie

De werkzaamheden vinden niet plaats binnen de grenzen van NNN. Gezien in Groningen geen sprake is van externe werking is toetsing niet nodig. De voorgenomen werkzaamheden hebben tevens negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN.

5 Conclusies en vervolgstappen

5.1 Wet natuurbescherming

5.1.1 Gebiedsbescherming

Negatieve verstoringseffecten (met uitzondering van stikstofdepositie) op Natura 2000-gebieden de Waddenzee, Zuidlaardermeergebied, Drentsche Aa-gebied, Drouwenerzand en Lieftingsbroek kunnen worden uitgesloten. Negatieve effecten als gevolg van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden Drentsche Aa-gebied, Drouwenerzand en Lieftingsbroek zijn niet uitgesloten. Om eventuele effecten van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden te bepalen moeten AERIUS-berekeningen gedaan worden. Als daaruit komt dat effecten nog steeds niet uit te sluiten zijn, zijn vervolgstappen noodzakelijk, zoals het opstellen van een Passende beoordeling en het aanvragen van een vergunning Wnb. Als de effecten op basis van de berekeningen uitgesloten kunnen worden, zijn vervolgstappen niet nodig

5.1.2 Soortenbescherming

Er zijn diverse beschermde soorten aanwezig binnen het projectgebied. Voor een aantal soorten geldt dat effecten kunnen worden voorkomen door mitigerende maatregelen, zoals werken buiten het broedseizoen. Voor een aantal soorten geldt dat vervolgonderzoek uit moet wijzen of deze soorten voorkomen in de projectgebieden en of door de werkzaamheden verbodsbepalingen worden overtreden. Wanneer dit het geval blijkt te zijn, dient een ontheffing te worden aangevraagd. De bovengenoemde vervolgstappen zijn te vinden in Tabel 5-1.

Tabel 5-1 Overzichtstabel met de vervolgstappen per afsluiterlocatie. Indien mitigatie niet mogelijk is, dient een fysieke inspectie te worden uitgevoerd. Als het nodig blijkt te zijn, moet daarna soortgericht onderzoek worden uitgevoerd.

	S-261	S-134	S-889	S-838	S-136 en S-676	S-135	S-466
Broedvogels zonder jaarrond beschermde nesten	Mitigatie	Mitigatie	Mitigatie	Mitigatie	Mitigatie	Mitigatie	Mitigatie
Broedvogels met jaarrond beschermde nesten				Mitigatie, indien niet mogelijk fysieke inspectie, als nodig soortgericht onderzoek			
Vleermuizen (verblijfplaatsen)	Mitigatie, indien niet mogelijk fysieke inspectie, als nodig soortgericht onderzoek		Mitigatie, indien niet mogelijk fysieke inspectie, als nodig soortgericht onderzoek				Mitigatie, indien niet mogelijk fysieke inspectie, als nodig soortgericht onderzoek
Poelkikker		Mitigatie of soortgericht onderzoek	Mitigatie of soortgericht onderzoek	Mitigatie of soortgericht onderzoek	Mitigatie of soortgericht onderzoek		

Kleine wolfsmelk			Soortgericht onderzoek	Soortgericht onderzoek		
Bunzing	Fysieke inspectie	Mitigatie, indien niet mogelijk fysieke inspectie, als nodig soortgericht onderzoek	Soortgericht onderzoek	Mitigatie, indien niet mogelijk fysieke inspectie, als nodig soortgericht onderzoek	Mitigatie, indien niet mogelijk fysieke inspectie, als nodig soortgericht onderzoek	
Haas					Mitigatie, indien niet mogelijk fysieke inspectie, als nodig soortgericht onderzoek	
Hermelijn	Fysieke inspectie	Mitigatie, indien niet mogelijk fysieke inspectie, als nodig soortgericht onderzoek	Soortgericht onderzoek	Mitigatie, indien niet mogelijk fysieke inspectie, als nodig soortgericht onderzoek	Mitigatie, indien niet mogelijk fysieke inspectie, als nodig soortgericht onderzoek	
Eekhoorn			Mitigatie			
Steenmarter		Mitigatie, indien niet mogelijk fysieke inspectie, als nodig soortgericht onderzoek			Mitigatie, indien niet mogelijk fysieke inspectie, als nodig soortgericht onderzoek	
Grote modderkruiper	Mitigatie of soortgericht onderzoek	Mitigatie of soortgericht onderzoek	Mitigatie of soortgericht onderzoek	Mitigatie of soortgericht onderzoek	Mitigatie of soortgericht onderzoek	Mitigatie of soortgericht onderzoek

5.2 Natuurnetwerk Nederland

De werkzaamheden vinden niet plaats binnen de grenzen van NNN. Gezien in Groningen geen sprake is van externe werking, is toetsing niet nodig. De voorgenomen werkzaamheden hebben ook negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN.

6 Referenties

BIJ12. (2024). *Kennisdocument Kleine marterachtigen*.

<https://www.bij12.nl/onderwerp/natuurinformatie/kennisdocumenten-soorten-natuurbescherming/>

Cora de Leeuw. (2017). *Lichtvervuiling in de natuur*.

<https://edepot.wur.nl/440665#:~:text=Veel%20amfibie%C3%ABn%2C%20vooral%20padden%2C%20zijn,om%20wegen%20over%20te%20steken.>

De Vlinderstichting. (2023). *De Vlinderstichting*. <https://www.vlinderstichting.nl/>

EIS. (2023). *EIS - Kenniscentrum Insecten*. <https://www.eis-nederland.nl/>

FLORON. (2023). *FLORON*. <https://www.floron.nl/>

Garniel, A. D., W.D., Mierwald, U., & Ojowski, U. (2007). *Vögel und Verkehrslärm*.

Jongbloed, R. H., van der Wal, J. T., Tamis, J. E., Jonker, S. I., Koolstra, B. J. H., & Schobben, J. H. M. (2011).

Nadere effectenanalyse Natura 2000-gebieden Waddenzee en Noordzeekustzone. IMARES Rapport C170/11 ARCADIS rapport 075990726:C (pp. 1–19).

Klimaat-effectatlas. (2024). *Droogtegevoeligheid natuur*. <https://www.klimaat-effectatlas.nl/nl/droogtegevoeligheid-natuur>

Krijgsveld, K. L., Klaassen, B., & van der Winden, J. (2022). *Verstoring van vogels door recreatie—Literatuurstudie van verstoringgevoeligheid en overzicht van maatregelen—Deel 2 Soortbesprekingen*.

NDFP. (2023a). *NDFP Uitvoerportaal*. <https://ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal>

NDFP. (2023b). *NDFP Verspreidingsatlas*. <https://www.verspreidingsatlas.nl/>

Netwerk Groene Bureaus. (2021). *Vleermuisprotocol 2021*. <https://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/soortinventarisatieprotocollen/vleermuisprotocol>

RAVON. (2023). *RAVON*. <https://www.ravon.nl/>

Reijnen, R., Foppen, R., & Veenbaas, G. (1997). Disturbance by traffic of breeding birds: Evaluation of the effect and considerations in planning and managing road corridors. *Biodiversity & Conservation* 1997 6:4, 6(4), 567–581. <https://doi.org/10.1023/A:1018385312751>

Sierdsema, H., & Foppen, R. (2014). *Inschatting versturende invloed werkparken ADT op vogels*.

SOVON. (2023). *SOVON*. <https://sovon.nl/>

Zoogdierverseniging. (2023). *Zoogdierverseniging*. <https://www.zoogdierverseniging.nl/>

Bijlage A Wettelijk kader Wet natuurbescherming

Gebiedsbescherming

Algemeen

Natura 2000 is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. Onder Natura 2000-gebieden vallen de gebieden die op grond van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn aangewezen/ aangemeld. De Europese Unie heeft deze twee richtlijnen vastgesteld die moeten zorg dragen voor de bescherming van de belangrijkste Europese natuurwaarden: de Vogelrichtlijn uit 1979 en de Habitatrichtlijn uit 1992. Hoewel het om twee afzonderlijke richtlijnen gaat, worden ze vanwege hun overeenkomsten vaak in één adem genoemd. Men spreekt dan over de 'Vogel- en Habitatrichtlijn'. De Europese Unie heeft alle Vogel- en Habitatrichtlijngebieden ondergebracht in een samenhangend netwerk 'Natura 2000'.

Bij de bescherming van Natura 2000-gebieden staan de habitattypen, habitatrichtlijnsoorten en kwalificerende vogelsoorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen gelden centraal.

De wet biedt verschillende instrumenten om deze instandhoudingsdoelstellingen te realiseren:

- Het treffen van instandhoudingsmaatregelen.
- Het treffen van passende maatregelen om te voorkomen dat de kwaliteit van habitats verslechterd of soorten verstoord worden.
- Beoordelingsplicht voor plannen, projecten en andere handelingen die kunnen leiden tot (significante) verslechtering of significante verstoring van Natura 2000-gebieden. Voor projecten en andere handelingen geldt daartoe een vergunningplicht.

Het is verboden zonder vergunning een project uit te voeren dat -gelet op de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied- de kwaliteit van de natuurlijke habitats of habitats van soorten in dat gebied kan verslechteren of een significant verstoring effect kan hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen (art 2.7 lid 2). Wanneer het een project betreft dat niet direct verband houdt met, of nodig is voor het beheer van een gebied, en dat afzonderlijk of in cumulatie significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, wordt de vergunning niet verleend nadat uit een passende beoordeling is gebleken dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast (art 2.7 lid 3 onder a en art 2.8 lid 1). Een uitzondering is een project dat een herhaling of voortzetting is van een ander project, of deel uitmaakt van een ander plan, waarvoor al een passende beoordeling is gemaakt en een nieuwe passende beoordeling geen nieuwe gegevens op inzichten op kan leveren (art 2.8 lid 2).

De vergunning voor een project wordt alleen verleend wanneer zeker is dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zullen worden aangetast en de instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar worden gebracht, dit geldt ook voor externe werking². Hiervan mag alleen worden afgeweken wanneer alternatieve oplossingen voor het project ontbreken en wanneer sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang. Bovendien moet voorafgaande aan het toestaan van een afwijking zeker zijn dat alle schade gecompenseerd wordt (de ADC-toets) (art 2.8 lid 4).

Habitatrichtlijn

De Habitatrichtlijn heeft tot doel bij te dragen aan het waarborgen van de biologische diversiteit door het in stand houden van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (uitgezonderd vogels) op het Europese grondgebied van de lidstaten waarop de richtlijn van toepassing is. De richtlijn onderscheidt daarbij te beschermen gebieden en te beschermen soorten.

Vogelrichtlijn

De Vogelrichtlijn bestaat uit een lijst van zeldzame of bedreigde vogelsoorten. De leefgebieden en belangrijke overwinteringsgebieden voor deze soorten worden aangewezen als speciale beschermingszones (Vogelrichtlijngebieden).

² De nadelige invloed van activiteiten buiten een Natura 2000-gebied op natuurwaarden binnen het Natura 2000-gebied.

Soortbescherming

Algemeen

De Wet natuurbescherming (Wnb) is op 1 januari 2017 in werking getreden. De wet is in de plaats gekomen van de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet. De wet is ingedeeld in hoofdstukken en kent een algemeen deel (hoofdstuk 1), delen over Natura 2000-gebieden (hoofdstuk 2), soorten (hoofdstuk 3), houtopstanden, hout en houtproducten (hoofdstuk 4), verder delen die gaan over vrijstellingen, beschikkingen en verplichtingen (hoofdstuk 5), financiële bepalingen (hoofdstuk 6), handhaving (hoofdstuk 7), overige bepalingen (hoofdstuk 8) en tot slot een beschrijving van het overgangsrecht (hoofdstuk 9) en een beschrijving van de wijziging van overige wetten (hoofdstuk 10). In navolgende paragrafen is een samenvattende beschrijving van de voor dit rapport relevante delen van de wet gegeven.

De Wnb kent een algemene zorgplicht. Deze houdt in dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen om schade aan soorten te voorkomen, ook voor soorten die niet beschermd zijn ([art 1.11, lid 1](#)). Dit houdt in ieder geval in dat handelen of nalaten van handelen dat schadelijk kan zijn zo veel mogelijk achterwege gelaten dient te worden ([art 1.11, lid 2](#)). Deze algemene zorgplicht geldt altijd en overal, met slechts als uitzondering handelingen die op grond van de Visserijwet worden uitgevoerd ([art 1.11, lid 3](#)).

Categorieën

De wet maakt onderscheid in drie categorieën van beschermde soorten, namelijk:

- Soorten Vogelrichtlijn (Wnb paragraaf 3.1)
- Soorten Habitatrichtlijn (Wnb paragraaf 3.2)
- Andere soorten (Wnb paragraaf 3.3)

Soorten Vogelrichtlijn

Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn zijn in Nederland beschermd. De soorten van artikel 1 van Vogelrichtlijn zijn alle vogelsoorten die op het Europese grondgebied van de lidstaten van de EU voorkomen. Het deel daarvan dat van nature in Nederland voorkomt, is dus beschermd ([art. 3.1 lid 1](#)).

Soorten Habitatrichtlijn

In deze categorie vallen alle in het wild levende dieren zoals genoemd in:

- bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn,
- bijlage II bij het Verdrag van Bern of;
- bijlage I bij het Verdrag van Bonn; ([art. 3.5 lid 1](#))
- en (in hun natuurlijke verspreidingsgebied) planten van soorten, genoemd in:

- bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of;
- bijlage I bij het Verdrag van Bern; ([art. 3.5, lid 5](#))

Het gaat hierbij dus om meer dan alleen de soorten van de Habitatrichtlijn (namelijk ook soorten van de conventies van Bern en Bonn). Omdat echter in de Wnb paragraaf 3.2 “soorten Habitatrichtlijn” als titel heeft, wordt dit ook hier zo gebruikt om deze groep van beschermde soorten aan te duiden.

Andere soorten

Naast de soorten, waarvan de bescherming op Europees niveau verplicht is gesteld, is er ook een aantal soorten op nationaal niveau beschermd. Dit is dus een “nationale kop” op de Europese bescherming. Het gaat hierbij om soorten die zeer zeldzaam en/of bedreigd zijn, en waarvan het duurzaam voortbestaan niet is verzekerd als geen beschermingsmaatregelen worden getroffen. De soorten waar het om gaat zijn opgenomen op de bijlage bij de wet ([art. 3.10, lid 1 onder a en c](#)).

Verbodsbepalingen

Ten aanzien van soorten van de Vogelrichtlijn verbiedt de wet het opzettelijk doden of vangen ([art. 3.1 lid 1](#)), het opzettelijk vernielen van nesten, rustplaatsen en eieren ([art. 3.1 lid 2](#)), het rapen of onder zich hebben van eieren ([art. 3.1 lid 3](#)) en het opzettelijk storen van vogels ([art. 3.1 lid 4](#)). Het verbod tot opzettelijk storen geldt niet in het geval de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort ([art. 3.1 lid 5](#)).

Ten aanzien van de soorten van de Habitatrichtlijn beschermde diersoorten verbiedt de wet het opzettelijk doden of vangen ([art 3.5 lid 1](#)), het opzettelijk verstoren ([art 3.5 lid 2](#)), het opzettelijk vernielen of rapen van eieren ([art 3.5 lid 3](#)) en het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen ([art 3.5 lid 4](#)). Ten aanzien van de Europees beschermde plantensoorten verbiedt de wet het opzettelijk te plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen en vernielen ([art 3.5 lid 5](#)).

Ten aanzien van de andere beschermde diersoorten geldt slechts een verbod tot het opzettelijk doden of vangen ([art 3.10 lid 1 onder a](#)) en het opzettelijk beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen ([art 3.10 lid 1 onder b](#)). Ten aanzien van de andere beschermde plantensoorten geldt een verbod tot opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen ([art 3.10 lid 1 onder c](#)).

Gedragscodes, vrijstellingen en ontheffingen

Gedragscode

De in het voorgaande beschreven verbodsbepalingen zijn niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd volgens een door de minister van LNV vastgestelde gedragscode ([art. 3.31 lid 1](#)). Het moet dan gaan om handelingen die plaatsvinden in het kader van:

een bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;

een bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of de bosbouw;

een bestendig gebruik;

ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

Vrijstelling

Provinciale staten en de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) kunnen vrijstelling verlenen van de verbodsbepalingen ([art 3.3 lid 2-4; 3.8 lid 2-5, 3.10 lid 2](#)). Voor zover het gaat om de hiervoor beschreven verbodsbepalingen, kan in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting een ontheffing worden verleend van de verbodsbepalingen van artikel 3.1, 3.5 en 3.10, dus ten aanzien van alle beschermde soorten. Een vrijstelling mag alleen worden verleend wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan. Deze zijn gelijk aan de voorwaarden waaronder een ontheffing verleend kan worden (zie hier onder).

Voor welke soorten een vrijstelling geldt, verschilt per bevoegd gezag (ministerie van LNV en de afzonderlijke provincies). De lijst met vrijgestelde soorten van het ministerie is alleen van toepassing op handelingen waarvoor de minister van LNV het gevoegd gezag is. Voor handelingen waarvoor gedeputeerde staten het bevoegd gezag zijn, geldt de vrijstellingslijst van de betreffende provincie.

De provincie Groningen heeft vrijstelling verleend voor onderstaande soorten:

Zoogdieren

Aardmuis

Bosmuis

Dwergmuis

Dwergspitsmuis

Egel

Gewone bosspitsmuis

Huisspitsmuis

Konijn

Ondergrondse woelmuis
Ree
Rosse woelmuis
Tweekleurige bosspitsmuis
Veldmuis
Vos
Wezel
Woelrat

Amfibieën en reptielen

Bastaardkikker
Bruine kikker
Gewone pad
Kleine watersalamander
Meerkikker

Ontheffing

Voor soorten, waarvoor (in de betreffende provincie) geen vrijstelling geldt, moet wanneer niet volgens een gedragscode wordt gewerkt een ontheffing worden aangevraagd wanneer er een handeling wordt uitgevoerd waardoor een verbodsbepalingen van artikel 3.1, 3.5 of 3.10 van de Wnb wordt overtreden ([art 3.3 lid 1,3](#); [3.8 lid 1,3](#), [3.10 lid 2](#)). Of deze ontheffing kan worden verleend, hangt af of voldaan wordt aan de voorwaarden. De voorwaarden waaraan moet worden voldaan, verschillen per categorie.

De eerste eis die wordt gesteld, is dat er geen andere bevredigende oplossing mag zijn. Dat betekent -ook in combinatie met de in artikel 1.11 beschreven zorgplicht- dat wanneer een overtreding redelijkerwijs te voorkomen is, en ontheffing niet mogelijk is. De werkzaamheden moeten dan op zodanige wijze worden uitgevoerd dat er geen overtreding van de wet plaatsvindt. Te denken valt aan het kappen van bomen buiten het broedseizoen, of het afzetten van en het wegvangen van soorten in het werkgebied. Verder kan een ontheffing alleen worden verleend wanneer is aangetoond dat er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soort. Daarnaast gelden er per categorie verschillende aanvullende voorwaarden.

Voor [soorten van de Vogelrichtlijn](#) kan alleen een ontheffing worden verleend in het geval van ([art 3.3 lid 4](#)):

1. het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
2. het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
3. voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
4. bescherming van flora of fauna;
5. onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt;
6. het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor [soorten van de Habitatrichtlijn](#) kan alleen een ontheffing worden verleend in het geval van ([art 3.8 lid 5](#)):

1. het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
2. voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
3. het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
4. onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten;

5. het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor de **andere beschermde soorten**, gelden de voorwaarden die gelden voor de overige Europees beschermde soorten aangevuld met het volgende (**art 3.10 lid 2**):

1. In het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied.
2. Ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen.
3. Ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied, waarin de dieren zich bevinden.
4. Ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren.
5. In het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw.
6. In het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer.
7. In het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of in het algemeen belang.

Bijlage B Wettelijk kader Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Het Natuurnetwerk Nederland (hierna: NNN) is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden. Dit netwerk moet ervoor zorgen dat de biodiversiteit stabiel en behouden blijft. Het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (hierna: BARRO) heeft in titel 2.10 bepalingen opgenomen die de bescherming van het NNN moeten waarborgen. Deze bepalingen moeten worden doorvertaald in de provinciale ruimtelijke verordeningen (hierna: PRV) van de provincies.

De PRV stellen regels die ervoor moeten zorgen dat bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen die betrekking hebben op NNN-gebieden geen activiteiten mogelijk maken die schadelijk zijn voor het NNN.

(art. 2.10.4, eerste lid BARRO). De gemeente is verantwoordelijk voor het vaststellen van bestemmingsplannen die in overeenstemming moeten zijn met de NNN-bepalingen van de PRV. De regels uit de PRV zijn op haar beurt weer in overeenstemming met de NNN-bepalingen van het BARRO.

Dit betekent wanneer er ruimtelijke ontwikkelingen gerealiseerd worden deze aan de bepalingen van het NNN moeten voldoen.

Titel 2.10 heeft alleen betrekking op NNN-gebieden die door de provincies op kaart zijn vastgelegd (art. 2.10.1 en art. 2.10.2 BARRO). Echter kan bij provinciale verordening vastgesteld zijn dat nabijgelegen natuurgebieden tevens beschermd worden op grond van de NNN-regels in de verordeningen. Provincies zijn verplicht bij provinciale verordening de wezenlijke kenmerken en waarden van de NNN-gebieden aan te wijzen. Daarbij moet bij provinciale verordening regels gesteld worden omtrent de inhoud van bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen ter bescherming, instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden (art. 2.10.3 BARRO).

De provincies stellen regels aan bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen die ervoor moeten zorgen dat er geen activiteiten mogelijk worden gemaakt die per saldo leiden tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden, of tot een significante vermindering van het oppervlakte of samenhang van het NNN (art. 2.10.4 BARRO). In de provincie Limburg is dit vastgelegd in de omgevingsverordening uit 2014.

Dit betekent dat het NNN niet zomaar aangetast of gewijzigd kan worden. Echter zijn er uitzonderingen. Kort samengevat zijn er drie afwijkingsmogelijkheden, namelijk:

1. het 'Nee, tenzij-principe';
2. saldobenadering;
3. herbegrenzing bij kleinschalige ontwikkelingen.

Van het beschermingsregime kan worden afgeweken wanneer er sprake is van het 'Nee, tenzij-principe'.

Er moet sprake zijn van de volgende voorwaarden:

- a. Er is sprake van groot openbaar belang.
- b. Er zijn geen reële alternatieven.
- c. De negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden, oppervlakte en de samenhang worden beperkt (gemitigeerd) en de overblijvende negatieve effecten worden gecompenseerd.

Bij provinciale verordening kan het toegestaan zijn om de begrenzing van het NNN te wijzigen. Dit is mogelijk wanneer dit leidt tot een betere samenhang of planologische inpassing (saldobenadering).

Wel moeten de wezenlijke kenmerken en waarden behouden blijven en het oppervlak van het NNN ten minste gelijk (art. 2.10.5, sub a BARRO). Wanneer er sprake is van een kleinschalige ontwikkeling kan tevens de begrenzing van het NNN gewijzigd worden (art. 2.10.5, sub b BARRO).

Bij saldobenadering worden ruimtelijke ontwikkelingen in combinatie met elkaar beoordeeld. Het doel van saldobenadering is dat er een kwaliteits- of kwantiteitsslag voor het NNN gemaakt wordt. Verder moeten deze ruimtelijke ontwikkelingen ervoor zorgen dat het NNN minimaal gelijk blijft of juist vermeerderd. Wanneer saldobenadering wordt toegepast zal dit leiden tot kwaliteitswinst voor de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN.

Bij herbegrenzing gaat het om het begrenzen van het huidige NNN, met behoud van de oorspronkelijke ambitie, om zo verbinding tussen de NNN-gebieden te verbeteren. Herbegrenzing is mogelijk in twee situaties, namelijk om ecologische redenen of om andere dan ecologische redenen (kleinschalige ontwikkelingen).

De bepalingen van het BARRO zijn alleen bedoeld om de NNN-gebieden te beschermen. Het is echter mogelijk dat ruimtelijke ontwikkelingen op gronden niet behorend tot het NNN negatieve effecten met zich meebrengen voor de gronden zelf én voor de NNN-gronden. In Kamerstuk 2012/12, 30 825 nr. 192 heeft staatssecretaris van Economische zaken, Landbouw en Innovatie gezegd dat het NNN geen externe werking heeft, maar dat men wel de Wet ruimtelijke ordening en eventuele provinciale ruimtelijke verordening in acht moet nemen. Het is namelijk zo dat de provincies Flevoland, Friesland, Noord-Brabant en Zeeland bepalingen in de ruimtelijke verordeningen hebben opgenomen die gebieden nabij het NNN beschermen (zogenoemde externe werking).

Bijlage C Kaartmateriaal

Figuur 6-1 Bos geschikt voor vogels met/zonder jaarrond beschermd nest

Figuur 6-2 Bos geschikt voor (kleine) zoogdieren en vogels met/zonder jaarrond beschermd nest

Figuur 6-3 Mogelijke groeiplaatsen kleine wolfsmelk

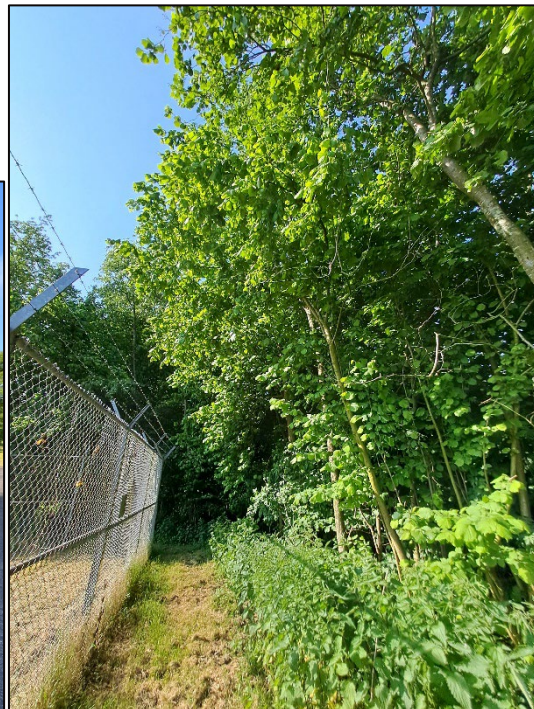

Figuur 6-4 Watergangen geschikt voor poelkikker

Figuur 6-5 Watergangen geschikt voor poelkikker en grote modderkruiper

Bijlage D Impressie veldbezoek

Figuur 6-6 Afsluiterschema S-838. Bosschages zijn geschikt voor grondgebonden zoogdieren en jaarrond beschermde nesten. Daarnaast is de watergang geschikt voor poelkikker en grote modderkruiper.

Figuur 6-7 Afsluiterschema S-889. Bomen geschikt voor jaarrond beschermde nesten en watergang geschikt voor poelkikker en grote modderkruiper.

Figuur 6-8 Afsluiterschema S-134. Begroeiing biedt dekking voor grondgebonden zoogdieren.

Figuur 6-9 Afsluiterschema S-261. In de bosschage onder andere worden jaarrond beschermde nesten verwacht.

Figuur 6-10 Afsluiterschema S-136 en S-676. Watergang geschikt voor poelkikker en grote modderkruiper.

Figuur 6-11 Afsluiterschema S-135. Geschikt biotoop voor kleine wolfsmelk. Daarnaast kan het afsluiterschema het geschikte dekking of verblijfplaatsen bieden voor grondgebonden zoogdieren.

Figuur 6-12 Afsluiterschema S-466. Op het terrein is voldoende dekking voor grondgebonden zoogdieren.

Figuur 6-13 Afsluiterschema S-466.

Colofon

QUICKSCAN NATUURWETGEVING | WATERSTOFNETWERK NOORD-NEDERLAND
ADDITIONELE AFSLUITERSHEMA'S | GRONINGEN

KLANT

N.V. Nederlandse Gasunie

AUTEUR

Arcadis

PROJECTNUMMER

30133275

ONZE REFERENTIE

1.0

DATUM

15 december 2023

STATUS

Definitief

Over Arcadis

Arcadis is de leidende wereldwijd opererende datagedreven duurzame ontwerp-, advies- en consultancyorganisatie op het gebied van de natuurlijke en gebouwde omgeving. Wij zijn met 36.000 architecten, data-analisten, ingenieurs, projectplanners, water- en duurzaamheidexperts. Onze gedeelde passie is: Improving quality of life. Toewijding aan de strategie 'accelerating a planet positive future' onderschrijft onze wereldwijde samenwerking met klanten en hoe we hen helpen met duurzame projectkeuzes. We combineren digitale met mensgerichte innovaties en omarmen toekomstgerichte vaardigheden op het gebied van milieu, energie, water, gebouwen, transport en infrastructuur. We werken vanuit meer dan dertig landen en rapporteerden in 2023 een bruto omzet van 5 miljard euro. www.arcadis.com

www.arcadis.com

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 220
3800 AE Amersfoort
Nederland

T +31 (0)88 4261 261